

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno ob nedeljah in praznikih. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič 4 D; notice, poslaste, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, pritišlje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Resna beseda ob pravem času. Vprašanja.

Te dni je beogradska »Samouprava« priobčila dopis iz Slovenije, ki je pisan na naslov srbskih politikov, katerim dokazuje, da je bila njihova politika napram Slovincem in Hrvatim od vsega začetka zgrešena. Dopisnik, ki izraža svoje nazore popolnoma odkritosrčno, nam govori iz duše. Tudi mi smo že opetovano v našem listu razvijali iste misli in opozarjali beogradske kroge na njih napačno politiko. Govorili smo do zadnjega časa gluhim ušesom. Nadejamo se, da se bodo sedaj, ko je v istem smislu spregovoril tudi organ narodno radikalne stranke, preorijentirali tudi srbski javni činitelji ter usmerili svojo politiko tako, da bodo z njo podprli pred vsem stremljenje državi in dinastiji zvestih življenj v Sloveniji in Hrvatski...

Slovinci in Hrvati so bili, tako izvaža dopisnik v »Samoupravi«, že davno pred vojno razdeljeni v dva tabora. Eden tabor je bil nacionalen; smatral je Avstrijo za nasilniško državo, izpod čije jarma se je treba osvoboditi in stremil je k ujedinenju s Srbijo. Drugi tabor ni bil načelno protiaustrijski in protihabsburški. Ta del je želel samo gotove spremembe. Urediti avstroslovske monarhije. Med temi so eni želeli neke vrste trializem, drugi pokrajinski avtonomizem, tretji so zahtevali samo gotove jezikovne pravice v šolah in uradih, a bili so tudi taki, ki so se popolnoma odtujili k svoji domovini in želeli, da se ta narod čimprej utopi v tujem morju. To so bili takozvani madžaroni, nemškoturji in lahoni. Ujedinenje je došlo iznenada in za marsikoga nepričakovano. V dneh ujedinenja so imeli med Hrvati, zlasti pa med Slovinci vso oblast v rokah pristašev onega tabora, ki preje ni bil za ujedinenje. Nacionalisti so bili razkropljeni po vsem svetu: eni kot legionarji v inozemstvu, drugi v vojnem vjetništvu, tretji po raznih internacijah, taboriščih in garnizijah po vsi Avstriji. Ti se ob prevratu niso mogli tako zbrati in prevzeti oblast v svoje roke. Separatisti so to spretno izkoristili. Razobesili so tudi oni narodno zastavo, izjavili narodu, ki je takrat resno hotel osvobodjenja od Avstrije in ujedinenje s Srbijo, da ga bodo vodili v tem pravcu.

Po zlomu Avstrije in ujedinenju bi bilo potrebno, da bi se zastavile vse moči na to, da bi se nacionalni tabor hrvatski in slovenski pridružil srbskemu narodnemu taboru in bi se na ta način sestavila vlada, ki bi nadaljevala politiko v pravcu ujedinenja, izenačenja in ravnopravnosti...

Toda tako se ni delalo, in krivico ter odgovornost nosijo za to v gotovem oziru tudi Srbi. Namesto da bi iskali svoje prijatelje in zaveznike med nacionalnimi Slovinci in Hrvati, so gotovo srbski politiki iskali sporazum z onimi prečasnimi politiki, ki niso imeli sporazuma, ki to frazo samo izkoristijo, da dobe čas za ojačenje svojih pozicij v narodu. Na srbski strani je bilo mnogo politične sentimentalnosti in idealizma, kar ni bilo umestno, ker ni bilo osnovano na dejanskih predpogojih.

Srbska politika v zadnjih šestih letih je bila pogrešna. Kakor so imeli stari Rimljani svoje pomožne čete, tako so tudi srbske politične stranke iskale iz »preka« pomožne čete za svoje domače strankarske borbe, namesto da bi bile vodile odrejeno državno politiko. To pa bi mogla biti samo politika, ki bi privlačila nase in zbirala okrog sebe vse nacionalne elemente, ki se nahajajo med Slovinci in Hrvati. Ta pokret bi se nato moral dosledno poglabljati. Namesto tega vidimo sedaj, da narodni tabor med Slovinci in Hrvati vedno bolj razpada: eni so se umaknili iz javnega življenja, drugi so se razcepili na razne frakcije, izmed katerih so mnoge izgubile orijentacijo in določeno linijo. Težko je bilo patrijotom v Sloveniji in v Hrvatski vzdržati na mrtvi straži, ko se je borbena fronta rušila iz samega središča. Iz Beograda.

V naši kraljevini je mogoče vladati samo na ta način, da se okrog srbskega nacionalnega tabora zbera nacionalni Hrvati in Slovenci, t. j. vsi oni, ki so za državo na njenih sedanjih načelih. To zbiranje državotvornih sil se

Glavne politične smernice nove vlade.

Pomoč invalidom. — Strokovna komisija za preiskavo o poslovanju bivšega ministra A. Sušnika. — Nova prosvetna politika. — Pravična uporaba zakona. — Orientacija v zunanji politiki.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.)

Prvi dan volilne vlade nacionalnega bloka je jasno pokazal, da je vlada določena posvetiti vso pozornost invalidskemu vprašanju. Na dnevnem redu včerajšnje seje ministrskega sveta je bila kot prva točka vprašanje izdatne in stvarne pomoči invalidom, njihovim sirotam in rodbinam. Vlada odkrito priznava in to tudi ne prikriva, da je položaj invalidov zelo težak, ker so se vedno radi nesrečnega političnega položaja brez pravega invalidskega zakona, zato je tembolj pripravljeni, da jim nakloni kolikor mogoče maksimalno finančno in materialno pomoč za bodoče čase, dokler se ne sprejme invalidski zakon o novoizvoljeni skupščini, ker v sedanji skupščini ni računati, da bi stranke širšega bloka hile toliko idealne, da bi bile pripravljene glasovati za ta zakon. To je jasno razvideti tudi iz proglašanja širšega bloka in iz proglasov klerikalcev, ki niti z besedico ne omejujejo tega važnega zakona.

Glavna skrb sedanjice vlade je začasno urediti invalidsko vprašanje. Finančni minister dr. Milan Stojadinović je poročal na včerajšnji seji ministrskega sveta o načinu, kako bi se moglo nalažiti in najspešneje izboljšati položaj invalidov. Na polletni skupščini sprejetega in še veljavnega finančnega zakona se povečalo invalidov doklade. Na prihodnji seji ministrskega sveta predloži finančni minister načrt o ureditvi nujnih potreb invalidov.

Takoj po seji je finančni minister izjavil zastopnikom tiska, da je vlada v resnici pripravljena pomagati invalidom in da mu bo mogoče najti kritje za vse izdatke. Pomoč invalidom je sedaj njegova glavna skrb brez ozira na ostale finančne probleme. Na prihodnji seji ministrskega sveta bodo že storjeni definitivni sklepi.

Nova vlada posveti posebno pozornost dosedanjemu poslovanju prometnega ministrstva. Že sedaj je ugotovljeno, da je to ministrstvo pod prejšnjim režimom vodilo samo personalno politiko in vpoštevalo v prometnih zadevah izključno strankarske interese posamnih parlamentarnih skupin. Prihodnje dni se sestavi posebna komisija strokovnjakov, ki bo na podlagi v ministrstvu se nahajajočega aktnega materiala in drugih dokumentov preiskovala afero o naročitvi železniških tračnic v Nemčiji pri tvrdkah »Wolf« in »Dortmunder Union«, kakor tudi za devto o humanitarnem fondu. O teh stvarih so bile v javnosti objavljene čilenice, ki ne morejo nikakor ostati brez pojasnila, da se potem da vsakomur za njegovo poslovanje primerno priznanje. Novi prometni minister skuša spraviti promet zopet v pravilni tir in v kratkem izidejo nove odredbe in naredbe, ki bodo vzpostavile normalno funkcioniranje, ki je zelo mnogo trpelo radi mnogoštevilnih neutemeljenih premestitev železniških strokovnjakov.

Zelo je bila zavožena pod prejšnjim režimom prosvetna politika. Glavni organ radikalne stranke »Samouprava« danes o tem pravi, da je bila prosvetna politika dr. Korošca usmerjena v proti-

ni vršilo nasprotno, te sile so se uničevale, razkropljevale, potiskale v ozadje. To je bila velika politična pogrška, ki se bo dala zelo težko popraviti. Ali drugega načina ni in vsak drugi poskus vodi v propast.

Sedaj če vprašanje, so-li srbski politiki sposobni, da zbero in pritegnejo na svojo sronto vse nacionalne Hrvate in Slovence, ali vsaj tako veliki del Hrvatov in Slovencev, da bi bila v naši kraljevini možna parlamentarna vlada? Hrvatski in slovenski nacionalisti, ki se nahajajo na mrtvi straži narodnega in državnega edinstva, ne morejo neprestano živeti v negotovosti in se ne morejo neprestano žrtvovati kot drobiž za podkupovanje! Čas je že, da dobe enkrat iz Beograda jasen odgovor, ko-

državnem duhu in da ni odgovarjala načelom ustave, ki veljavajo, da se ima širiti potom prosvete med narodom nacionalni duh in ljubezen do države. Bivši prosvetni minister je to načelo zanemarjal in kršil. Mesto pravice je v tem ministrstvu vladala samovolja, močna brezobraznost ter se niso vpoštevala pravična in zdrava načela glede prosvete. Prejšnja prosvetna politika je napravila mnogo škode in naloga sedanjega ministra je pazljivo in resno proučiti vse metode, da se popravi ono, kar se popraviti ni in odstranijo škodljive posledice, povzročene po postopanju prejšnjega prosvetnega ministra.

Po »Samoupravi« je program nove vlade dalje:

1. Državni red in uporaba zakona. Vsi državljani morajo si bti notranje prepričani, da nad njihovimi javnimi in privatnimi pravicami bde organi državnih oblasti, oboroženi s silo zakona in s fizično silo države.

2. Zunanja politika nove vlade. Nova vlada mora dati lasen izraz svojemu resnemu pojmovanju mednarodnega položaja naše države. Iz okvira zunanje politike je treba odstraniti vse one ovire, ki so nastale kljub osebnim spretnostim prednika, ki ni bil kos vsem problemom. Mezenost položaja pod vodstvom šefa najmočnejše politične skupine v bloku se je občutila v inozemstvu pred vsem v škodo mednarodnega kredita naše države.

3. Državne finance. Glede državnih financ, od katerih je odvisen državni kredit v inozemstvu, je prva skrb finančnega ministra v sporazumu s pridobitnimi krogi, da ugotovi pravo, stvarno finančno stanje. Od te ugotovitve je odvisno nadaljnje poslovanje in finančni minister bo na to prišel s popolno ureditvijo financ.

4. Sporazum s Hrvati in Slovinci. Nova vlada nadaljuje z vsemi silami svoje delo v tej smeri, da se izvrši pravi sporazum, t. j. oni sporazum, ki zagotavlja zanesljivo, svobodno in srečno bodočnost vsem državljanom našega troimenega naroda v njegovi skupni narodni državi. Temu in takemu sporazumu posveti nova vlada vse svoje sile in bo iskreno vpoštevala vse upravičene zahteve Hrvatov in Slovencev, kakor tudi zahteve državljanov ostalih narodnosti. Vse upravičene težnje najdemo popolno uveljavljanje v vpoštevanje pri novi vladi, toda vsako delovanje, naperjeno proti državi od gotovih skupin, naj se pojavi kjerkoli, se mora podvreči zakonom, ki tako delovanje zabranjujejo.

IZ PROSVETNEGA MINISTRSTVA.

— Beograd, 8. nov. (Izv.) Prosvetni minister je razrešil prof. Ovsenka dolžnosti kot tajnika kabineta bivšega prosvetnega ministra dr. Korošca. Slednji ni bil navzoč pri izročitvi poslovanja sv. Pribičeviću. Tudi profesor Grafenauer je razrešen svoje dolžnosti kot referent v prosvetnem ministrstvu. Premješčen je na svoje prejšnje službeno mesto v Štip v Južni Srbiji, kjer je že preje služboval.

Če-li Beograd ž njimi delati ali ne. V slučaju, da bi bil odgovor negativen, bodo primorani iskati novo orijentacijo in voditi samostalno politiko, ki bi bila v stanu ponovno ojačiti in zbrati njihove sile, ki se sedaj neprestano razbijajo in razkropljujejo...

Da je ta odkrita, a dobro mišljena izvajanja priobčila »Samouprava«, je dokaz, da so i v Beogradu jeli uvidevati, kako napačna in usodna je bila politika, ki je doslej operirala v naših krajih z elementi, ki so prišli v državno zajednico samo pod pritiskom razmer, ne pa iz — prepričanja!

V bodoče torej pričakujemo, da bodo merodajni krogi v Beogradu s tem računali.

Razpust narodne skupščine.

Volitve 15. februarja 1925.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.) Ministrski svet je na včerajšnji seji razpravljao o razpustu narodne skupščine in o razpisu novih volitev. Daljša debata se je razvila tudi o volilni borbi oz. o ukrepih in navodilih, ki jih izda notranje ministrstvo podrejenim organom. Sestava ukaza o razpustu skupščine in o sklepu glede dneva volitev je poverjena posebnemu odboru ministrov, v katerega so delegirani: min. predsednik Nikola Pašić, podpredsednik Marko Trifković, minister Svetozar Pribičević in predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović. Dan razpusta skupščine in rok volitev še nista točno določena. V vladinih krogih zatrjujejo, da se skupščina razpusti 15. t. m. Datum volitev še ni definitivno, nekateri listi javljajo, da se vrše volitve 8. februarja 1925, druga pa, da 15. februarja 1925. Prvi sestanek novoizvoljene narodne skupščine bi bil potemtakem sredi meseca marca 1925. Danes je toliko gotovo in to je glavno, da se volitve vrše v prvi polovici meseca februarja.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.) V narodni skupščini je zavladala popolna tišina. Srbi, muslimani, radičevci so zapustili Beograd ter dali slovo skupščini. Tudi večje število prečasnih radikalov je po snočni seji radikalnega kluba odpotovalo v svoje kraje, da stopijo v stike z narodom ter mu poročajo o položaju in o pomenu bodočih skupščinskih volitev. V Beogradu ostane zelo malo število poslancev. Seja, na kateri se ima prečitati kraljev razpustitveni ukaz, še ni danes jutraj določena. Ta seja bo samo formalnega značaja in ni potrebno polno število poslancev.

— Beograd, 8. nov. (Izv. Ob 12.30.) Potrjujejo se vesti, da se razpusti narodna skupščina dne 15. oktobra t. l. Volitve bodo razpisane za 15. februarja 1925. Dotični ukaz se predloži kralju danes ali jutri v podpis.

NORMALEN POLITIČEN POLOŽAJ.

— Beograd, 8. nov. (Izv.) Radi praznika — Dimitrov dan — politično življenje počiva. Vse je mirno in tiho. Nastopa popolnoma normalen razvoj notranje političnih dogodkov po tako burnih dnevih politične krize, ki je trajala nad štiri tedne. Narodni poslanci so skoraj vsi odšli domov. Skupščina je prazna. Ob 11. dopoldne je bila 2. seja min. sveta. Rezultati seje še niso znani.

Radičev beg v inozemstvo.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.) »Politika« in »Vreme« poročata iz Zagreba o begu Stjepana Radića. Zagrebško poročilo »Politika« veli, da v Zagrebu ne vedo, kje je Radić, sigurno je samo to, da ni več v Zagrebu. Obenem objavlja list milansko poročilo tržaškega »Piccola«, da je Stjepan Radić z Reke preko Italije odpotoval v London. Z druge strani javljajo listu, da je Stjepan Radić neprestano v naši državi, da pa so ga njegovi politični prijatelji skrili. Nasprotno poročila »Vreme« iz Zagreba, da je Stjepan Radić zapustil državo z avtomobilom preko Sušaka in se nato odpeljal v London. Glavni organ ožjega bloka »Pravda«, ki je pač v tem oziru najbolj informiran, veli, da je Stjepan Radić v Švici in da je Radić tja odpotoval na poset svojega bolnega zeta.

— Zagreb, 8. novembra. (Izv.) Polnoma ničesar ni znanega, kam je odšel Radić. Po vsem Zagrebu in po Hrvatski zavzema glavni predmet političnim razgovorom vprašanje o Radiću. Vaš dopisnik je danes govoril z uglednim poslancem HRSS. Vprašal ga je: »Kje je Radić?« Odgovor: »Ne vem!« »Novinarji ga iščejo!« »Lakonično sarkastičen odgovor: »Iščite ga povsod, ne najdete ga!« Zagrebške »Novosti« so včeraj prejele obvestilo iz Krapine, da je St. Radić tjakaj prispel. Danes dopoldne pa obvestilo od uredništvu neznane osebe, da se tam nahaja tudi

Ljuba Davidović ter konferira z Radićem. — Uredništvo skratka to obvestilo za mistifikacijo. — Današnji »Jutarnji list« objavlja z Reke, da je njegov so-trudnik vprašal na Reki in na Sušaku pristojne obmejne oblasti o Radiću. Prejel je kategorično izjavo, da Radić ni prestopil meje pri Sušaku.

Otvoritev novinarskega kluba v Beogradu.

— Beograd, 8. nov. (Izv. Ob 12.30.) Danes ob 10. dop. je bil na svečan način otvoren novinarski klub, ki ima svoje moderno in praktično urejene prostore v palači beogradskega industrijalca — mecena na Terazijah. Klub Novinar. udruženja se nahaja v središču mesta ter ima poleg lepo urejene čitalnice tudi bufet. Klubske prostore je uredil strokovnjak Blagoje Ristić. Svečani otvoritvi kluba so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja general Damjanović, zastopnika vlade prosvetni minister Sv. Pribičević in drž. podtajnik Wilder, v polnem številu zastopniki diplomatskega zbora, tako angleški poslanik sir Young, češkoslovaški poslanik Jan Seba, poljske Okenski, bolgarski Vakarovski in drugi, dalje bivši zun. minister dr. Voja Marinković, kakor tudi mnogi dostojanstveniki in politiki. Predsednik Kreso Kovačić je v imenu Jugosl. novinar. udruženja otvoril klub s kratkim in iskrenim govorom, v katerem se je zahvalil gg. Nikoli Pašiću, zun. min. dr. Ninčeviću in bivšemu zun. min. dr. Voji Marinkoviću za izkazano znatno podporo, da se je mogel klub ustanoviti na tako moderni podlagi. Vpisani so v knjigo dobrotnikov novinarskega kluba. Po končani otvoritvi je sledil cercle. Vsi diplomati so se laskavo izražali o napravah kluba ter zagotavljali zastopnikom tiska, da bodo prav radi prihajali v njih klub in ostajali z njimi v stalnih stikih, kar bo gotovo prispevalo k okrepljenju nacionalne in državne politike. — Zvečer prireditelji kluba veliko soarejo, na katero sta vabljena tudi Nj. Vel. kralj in kraljica, katerih prihod je zagotovljen.

Garinska zveza med Avstrijo in Češkoslovaško.

— Dunaj, 8. nov. (Izv.) Kakor javlja »Neue Freie Presse« iz Prage, ima potovanje dr. Beneša na Dunaj v prvi vrsti namen, da se prično in razvije med obema vladama poznanja za ustanovitev posebnega carinskega režima med obema republikama. Diplomatični krogi naglašajo, da imate Avstrija in Češkoslovaška obe toliko skupnih trgovskih in gospodarskih interesov, ki naravnost diktirajo tak carinski režim. Te interese je treba spraviti v soglasje po posebnih pogodbah. — Avstrijski poslanik v Pragi dr. Marek je izjavil, da načrt donavske federacije odklanja Avstrijo je Češkoslovaška. Vsi drugi cilji, ki se pripisujejo posetu dr. Beneša, so same hipoteze. Odnosaji med obema državama so po izjavi dr. Mareka zelo dobri, obstoječe nekatere sporna vprašanja. Razmerje med Avstrijo in Češkoslovaško je treba primerjati ločeni zakonski dvojici, ki po ločitvi ostane še v dobrih odnosih.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.50.

Ljubljanska borza danes ni poslovala.

Zagrebska borza.

Dne 8. novembra. Prosti promet.

Danes borza ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 13.35, Praga 207, Milan 299.50, London 318, Newyork 69, Pariz 363.

Inozemske borze.

— Curih, 8. nov. Borza: Beograd 7.50, Praga 15.40—15.50, Berlin 1.235—1.237.5, Milan 22.30—22.40, London 23.77—23.80, Newyork 518.50—519, Pariz 27.15—27.25, Dunaj 0.00728—0.00733.

— Trst, 8. nov. Borza: Beograd 33.50—33.75, London 106.50—106.60, Pariz 121.50—122, Newyork 23.20—23.30, Curih 447—449, Dunaj 0.00326—0.00328, Praga 69—69.50.

— Dunaj, 7. nov. Devize: Beograd 1024—1029, London 324.40—325.00, Milan 3065—3076, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3722—3738, Praga 2114—2124, Curih 13.675—13.725.

Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 1019—1025, lira 3040—3060, češka krona 2100—2116, švic. frank 13.540—13.620.

Današnje prireditve v Ljubljani:

KINO IDEAL: »Baby Peggy«
KINO MATICA: »Willem Tell«

Splošna železničarska stavka v Avstriji.

Konflikt med vlado in železničarji. — Odstop kabineta dr. Seipla. — Pričetek stavke danes. — Stavka — politična!

— Dunaj, 8. novembra (Izv.) Celokupni kabinet kancelarja dr. Seipla je odstopil zaradi spora z železničarji. Zvečer predsednik je odstop vzel na znanje.

— Dunaj, 8. novembra (Izv.) Med generalnim ravnanjem zveznih železnic in zastopniki treh največjih železničarskih organizacij je tekot pogajanj za izboljšanje plač prišlo do ostrega nasprotstva. Generalni ravnatelj dr. Günther je zagrozil s svojim odstopom. Organizacije so ostale nepopustljive. Vlada je smatrala ta konflikt med generalnim ravnanjem in železničarji ne toliko za medsebojno nesporazumljenje, marveč da je nastop železničarjev naperjen tudi proti vladi sami. Zato se je vlada izjavila solidarno z generalnim ravnanjem in je snoči izjavila iz tega posledice.

— Dunaj, 8. nov. (Izv.) Glavna vodstva železničarskih organizacij so odposlala na vse pokrajinske organizacije snoči ob 19. navodila, da se ima brezpogojno in povsod dosledno danes popolnoma izjaviti generalna stavka železničarjev. O polnoči je izbruhnila na vseh železniških stavih. Povsod so izvoljeni stavkovni odbori, ki nadzirajo stavkovno gibanje in obenem železniško službo. Vse tri glavne organizacije železničarjev, socialnodemokratska, krščansko-socialna in nemško-nacionalna postopajo v načelnih vprašanjih skupno. Osebnih in brzovalni vozil do svojih namembnih postaj, tovorni vlaki so se ustavili na postajah, kamor so prispeli. O polnoči se ni smel pri blagajnah izdati noben voziček. Na val potnikov je bil na nekaterih postajah veliki kaos.

— Dunaj, 8. novembra (Izv.) Generalna direkcija avstrijskih zveznih železnic objavlja zelo obširno poročilo o vzrokih sedanje železničarske stavke. Ker se je meseca avgusta in oktobra povzela indeks za zastopnike železničarjev stavili nove zahteve, ki jih je morala železniška uprava iz gospodarsko-finančnih ozirov podpreti zavrniti. V osrednjem odboru zastopane tri organizacije

so stavile do 7. novembra popolnoma ultimativno za izpolnitev svojih zahtev. Železniška uprava je bila pripravljena dovoliti enkratno povišanje draginjske doklade v znesku 30 milijard in izboljšanje doklad za nočno službo. Za te dve koncesiji bi pomenjale obremenitev budžeta za leto 1925 za 24 milijard.

V poročilu dalje železniška uprava naglašuje, da je za izboljšanje železničarjev letno porabila 892 milijard, in bi nove zahteve finančno železnico zelo obremenile.

— Dunaj, 8. nov. (Izv.) Ker so se pogajanja med zastopniki treh železničarskih organizacij in železniško upravo razbila, je generalni direktor dr. Günther snoči ob 22. odstopil. Zvečer kancelar dr. Seipel, ki se je v toku pogajanj strinjal s stališčem generalnega ravnatelja, je sklical snoči sejo ministrskega sveta, ki je sklenil odstop celokupnega kabineta. Demisijska je bila podana ob 22.30 po noči. Kabinetu dr. Seipla je začasno poverjeno vodstvo poslov. Vodstvo vladnih poslov prevzame najbrže uradniška vlada.

— Dunaj, 8. nov. (Izv.) Danes se obnavlja pogajanja med železničarji in železniško upravo. Če se doseže sporazum, je računati, da ne pridejo člani sedanje vlade pri sestavi bodoče vlade v poštev.

— Dunaj, 8. nov. (Izv.) O polnoči se je po vseh progah začela stavka. Stavkovni osrednji odbor objavlja, da bodo posebni žilvski transporti preskrbovali večja mesta z živilom. Stavka ni izbruhnila na privatnih železnicah. Povsod vlada mir in disciplina.

Današnja »Arbeiter Zeitung« v daljšem članku konstatira, da ima stavka političen značaj. Stavko pripisuje prometni politiki zveznega kancelarja, ki je nasprotnik izh. političnih organizacij.

Značilno je, da znaša diferena med zahtevami železničarjev in že podanimi koncesijami železniške uprave samo 8 milijard.

Politične vesti.

— Samostojna Slovenija? V manifestu, ki so ga včeraj izdali klerikalni tigri na slovenski narod, stoji na prvem mestu tole: »Korakali smo po potu do samostojne Slovenije.« Imenitno! Kleriki ugotavljajo, da je njih končni in edini cilj samostojna, neodvisna Slovenija, država, ki bi ne bila v nobeni zvezi ne s Hrvači in ne s Srbij Sloveinjo, ki šteje danes nekaj nad 1 milijon prebivalcev, naj bi postala neodvisna republika z vsemi atributi suverene države! Kaj bi pomenjala ta lipitovska država? Bila bi ničla v mednarodni politiki! Sama bi morala vzdrževati draga zastopstva v inozemstvu in kupovati bi morala, ker je sama notorično pasivna, za drage denarje živila v inozemstvu. Prva posledica tega bi bila, da bi se davki ne podesetorili, marveč postotčili! Ker bi ne mogla sama zmagovati finančnih bremen, bi prišla takoj v popolno gospodarsko odvisnost od tujcev. Ker bi tudi ne mogla braniti z maloštevilno svojo armadico, ako bi sploh katero imela, svojih meja, bi v najbližnji bodočnosti postala plen grabežljivih svojih sosedov. Italijani bi pograbili Kranjsko in Avstriji bi porabali Štajersko doli do Save in neodvisne Slovenije bi bilo konec! Za to se torej bore klerikalni tigri, kakor to v svojem manifestu slovesno napovedujejo! Boré so po svojem lastnem priznanju zato, da bi slovenske zemlje zopet prišle pod tuji jarem, da bi na naši zemlji zopet zavladal na eni strani Nemec, na drugi strani Italijan! Kaj poredke k temu naše slovensko ljudstvo? Ako je v njem še iskrica narodnega čustva, požene te izdajalce naše ujednjenosti države, ki so obenem tudi izdajalci slovenstva, od sebe in jim pokaže vrata. Volitve bodo za to najboljša prilika.

— Ljubljansko glasilo širšega bloka poroča, da bo pri bodočih skupščinskih volitvah kandidiral na skupni list širšega bloka, t. j. klerikalcev, radičevcev in davidovičevcev v Ljubljani — Ljuba Davidovič. — Isti list pravi v uvodniku med vrstami, da bo moral vsak naprednjak v Ljubljani glasovati za kandidata klerikalno-radičevsko-davidovičevega bloka. Zabeležbo vredno je, da piše tako list, pri katerem ima izključno besedo dr. Vladimir Ravnihar, ki je nominalno še vedno eden izmed voditeljev narodno-radikalne stranke v Sloveniji. Kaj pravi k temu glavni odbor radikalne stranke v Beogradu? Ali se bo dal še nadalje voditi za nos od politika, ki se dela v Beogradu radikala, in Sloveniji pa agitira za klerikalno-radičevski blok?

— Dva manifesta. Včeraj se »Slovenec« priredil posebno izdajo. V posebni izdaji je priložil manifest klerikalnih poslancev na slovenski narod in proglas širšega bloka »Prijateljem narodnega sporazuma«. V manifestu slovenskemu narodu čitamo: »Korakali smo po potu do samostojne Slovenije, do popolne ravnopravnosti in poštene uprave. Toda odstopiti smo morali od tega pota, čeprav smo imeli z enakomislečimi Srbi in Hrvači v narodni skupščini večino ter prepustiti usodo naših narodov trem zlim duhovom: Pašiču, Pribečeviću in Željniku... Niti tre-

nutek ne dvomimo, da slovenski narod svojih političnih idealov v novi državi tudi ob teh volitvah ne bo zapustil. Slovenska individualnost, najširša svoboda in vsestranska poštenost stoji v vrsti slovenskih idealov med prvimi. Vsi ti ideali se dajo doseči z revizijo ustave in z zakonom.« Povdarjajoč, da mora biti ljudska volja prvi suveren v vsaki državi, končuje manifest z vzklikom: »Slovenski narod se silí ne bo uklonil nikdar, nikdar! Živela Slovenija! Živela svoboda! Živela poštenost, za njo v volilni boji!« V proglasu je nanizanih par premlelih fraz o narodnem sporazumu, o poštenosti, o zakonitosti, o redu, o korupciji, o ustavnosti in parlamentarizmu, o absolutizmu in nasilju. Proglas je suhoparen, brez vsakega poleta, zlasti pa brez vsakega navdušenja. Vidi se, da so ga napisali možje, ki se jim malejo tla pod nogami. Zanimivo je, da »Slovenec« v svoji današnji redni izdaji ni ponatisnil niti manifestu klerikalnih poslancev, niti proglasa širšega bloka.

— Spremembe na vodilnih uradniških mestih. Ministrski svet je včeraj imenoval za državnega podtajnika notranjih zadev posl. Večeslava Wilderja, ki je takoj prevzel vodstvo dodeljenih mu poslov od dosedanjega državnega podtajnika Marka Cemoviča. Bosanski radikal posl. dr. Vlada Andrič je imenovan za državnega podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo. Vlada Andrič bo eventualno pozneje imenovan za ministra tega resorata. To imenovanje si žele osobito radikalni iz Bosne in Hercegovine. Ukazni odbor ministrskega sveta, v katerega so delegirani ministri Marko Trifunović, Svetozar Pribečević, Marko Gjurčić in Krsta Miletić, je včeraj popoldne imel daljšo sejo, na kateri je razpravljal o velikem ukazu, na podlagi katerega se imenujejo še nekateri novi veliki župani in na podlagi katerega se izvrše važne spremembe na odločilnih političnih, administrativnih in drugih državnih uradniških mestih. Odstranjeni bodo vsi oni administrativni in politični organi, ki so se v marsičem kompromitirali kot državni organi za časa zadnjih treh mesecev pod vladjo ožjega bloka.

— Zaprisege vojnega ministra. Novoimenovani vojni minister, general Dušan Trifunović je včeraj prispel z zagrebškim brzovlakom v Beograd. Takoj po prihodu se je prijavil v avdienco na dvoru. Njegova audienca je trajala eno uro, obenem je Nj. Vel. kralju prisegel kot vojni minister. Novi vojni minister je zastopnikom tiska izjavil, da poda prihodnje dni radevolne vse informacije o pravem stanju v naši vojski.

— Hrvat priznava, da je Radić pobegnil! V članku »Tajna jedne noči« priznava Hrvat, da je Stjepan Radić pobegnil v inozemstvo. Upravičile njegov beg takole: »Radić ni čakal, da postane plen beogradskega tolovajstva. Kakor so tudi v Beogradu tri tedne manevrirali, da dosežejo ta cilj in dasi so v teh treh tednih že poskušali ubiti Avgusta Košutića, Radićevega spremljevalca na potu v inozemstvo, vendar so morali včeraj z razočaranjem spre-

jeti na znanje, da jim je zločinska spletna, da ujamejo Radića, ostala brez uspeha. Radić ni muha, ki bi se zaletela v pajčevino strupenega pajka. V tem obstoja tajnost noči od 5. na 6. novembra... Človek bi mislil, da se bodo Radićevi pristaši sramovali sramotnega pobeza svojega voditelja, ki je pustil svojo stranko na cedilu v najkritičnejšem času, mesto tega pa vidimo, da vlada v njihovih vrstah zadovoljnost in veselje, da jim je voditelj pokazal figo in odkuril v inozemstvo. Nad vse značilno je to veselje! Napravila vtisk, kakor da so se njegovi pristaši kar oddahnilo, ko jo je Radić zopet popihal v inozemstvo. »Hrvat« pravi, da je bil glavni cilj nove vlade, da dobi v svojo pest Stjepana Radića in da je samo radi tega novi minister notranjih del že takoj prednočniim prevzel svoj resort, samo da bi s tem preprečil Radićev beg v inozemstvo. Neumna in smešna trditve obenem! Prepričani smo, da ni mogel Radić storiti novi vladi večje usluge, kakor s tem, da je pobegnil iz Jugoslavije! Vsi, ki žele dobro naši državi in našem narodu, so se oddahnilo, ker so se vendar enkrat iznebili teške more, ki je dušila vse naše javno življenje, in mu kličemo ob odhodu: Srečno pot, ne vrni se nikdar več!

— Eдна svetla točka v mraku mlade krize je bila stranka Svetozarja Pribečevića, tako vzklika »Balkan« in izjavi: »Pribečević ve, kaj hoče. Njegov program je jasen in enostaven. Samo jasni in enostavni programi zmagujejo v politiki, zlasti ako se zvesto in neustrašeno izvajajo. Pribečević neče sklepati absurdnih in nemoralnih kompromisov med ognjem in vodo, med ankelom in hudicem. On neče sedeti skupno s Korošcem in Spahom, ne zato, ker bi tega ne hotel, marveč zato, ker ne more biti tako pokvarjen, da bi radi profanisanega ministrskega stolčka lopovsko prevaril svoje volilce... Svetozar Pribečević in njegovi vrlo energični in vrlo bistri tovariši so situacijo dobro spoznali in tako preprečili opasno turo, usodno za našo državo. Povdarjali smo in končujemo: Svetozar Pribečević in njegova stranka sta bila v mraku prošle krize edina svetla točka.« »Balkan« je svoje dni Svetozarja Pribečevića in njegovo stranko ljuto napadal, zato je njegovo priznanje treha zabeležiti.

Vprašanja.

Ali si Slovenec, ki ti je mar za našo zemljo in rodni jezik in za slednje ped, ki bi ti jo hoteli iztrgati in jo potulčiti, postavil svoje življenje?

Ali se spominjaš časov, ko so po načrtu prodirali v tvojo zemljo in ti vsiljevali tuj jezik in ga vtepal tvojim otrokom, hoteč jih izneveriti rodni zemlji in tvojemu srcu?

Ali se spominjaš, kako so te pitali z drobtinami, ko si zahteval kos, ki ti je po pravici šel?

Ali se spominjaš gnjeva, ki ti je stiskal pesti, da bi udaril, a so ti bile roke vezane? Spominjaš se in iz svobode ne bi šel več v suženjstvo, v katero so zapadli naši bratje, v suženjstvo, ki je hušje kakor katerikoli prej. Jazik in dušo zahtevalo od naših zaslužnih bratov in še zemljo jim hočejo iztrgati; prosila razističena odredba iz letošnjega julija priča to!

Ali moreš ostati, ki si Slovenec, ob tem brezbrizni?

Ali se slutiš, da je udarec za udarcem, ki zadeva naše brate v Korotanu, ob Soči in Adriji, udarec, ki je namenjen sam vsem? Kaj bo tvoj odgovor?

Slovenec sem in mi je mar za rodno zemljo in jezik in za slednje ped, ki bi jo hotel kdo nam iztrgati in jo potulčiti! Življenje za rodno zemljo, življenje za rodni jezik!

Pravi Toda ali boš 9. novembra, ko gre Jugoslovenska Matica v boj za kulturno podporo zaslužnim bratom, tudi tako neobčično navdušen in pripravljen na žrtve?

Bodi in pokaži že ob tej priliki, da se tvoje besede skladajo z dejanjem!

Izred sodišča.

— Radi žalitve Orjuna. Na seji občinskega sveta ljubljanskega dne 10. aprila letos se je razvila zelo živahna in mestoma precej ostra debata glede zgradbe Sokolskega Tabora. Takratna klerikalno-komunistična večina v mestni zbornici je hotela na enak način in ne oziraje se na sredstva po znanem geslu, da jih čili posveča, pa če so še tako umazana, preprečiti za vsako ceno to veličastno zgradbo. In med šumom in hrucem so padali različni ne baš izbrani medklici v dvorani in z nabito polne galerije. Posebno se je izmed kričave odlikoval France Radešček, glasom obtožbe novinar, ki pa služil sedaj kot korektor v Jugoslovanski tiskarni. Z galerije je takrat delal razne opazke in med drugim tudi zakričal: »Orjuna je plačana pretepaška banda Pribečevićeva.« Oblastni odbor »Orjuna« je tega

klerikalno-komunističnega kričaja seveda tožil in mož je bil obsojen z razsodbo okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 3. septembra radi prestopka soper varnost časti, ker je s tem medklicom v javni zbornici dolžil »Orjuna« ganiljivih dejanj na 300 Din denarne globe ali v slučaju nelastljivosti na 6 dni zapora. Seveda bi moral plačati Radešček tudi precej visoko narasle pravne stroške. In ugibal je mož, kako bi se smuzal iz te zagate in prišel je končno na ne baš srečno misel. Prijavil je proti tej sodbi vzklik radi krivde in kazni in ga je izvajal v kratkem takole: K dotični razpravi nisem prišel osebno, ker sem bil službeno zaposlen in ker sem bil uverjen da me bo zastopal moj zagovornik dr. Natlačen, katerega sem o celi zadevi zadostno informiral. Zgodilo pa se je, da sodišče mojemu zastopniku ni poslalo vabila k razpravi in obsojen sem bil v nenavzočnosti. Odvzeta mi je bila torej možnost zagovora, kar gotovo ne odgovarja načelom veljavnega kazenskega pravnega reda. Dalje je trdil mož, da je tožba tudi v pravnem oziru zgrešena, ker toži nekdo, ki pravno ne eksistira, odnosno ker je izrečena na temelju obtožbe, katere ni vložil upravičeni obtožitelj. Kot zasebni obtožitelj nastopa namreč v predmetni zadevi oblastni odbor »Orjuna« v Ljubljani, zastopan po tačasnem predsedniku in tajniku. Po § 492 k. z. imajo sicer poleg fizičnih oseb pravico tožiti radi razžaljenja časti tudi postavno priznana društva. Oblastni odbor »Orjuna« pa niti ni fizična oseba niti društvo v smislu § 492 k. z. ker mu manjkajo vsi potrebni znaki samostojnega pravnega subjekta ali juridične osebe. Oblastni odbor »Orjuna« je samo organ »Orjuna«, ki sam na sebi sploh ne more nastopati v procesu, ker ne tvori nikakega samostojnega procesa niti fizičnega niti pravnega in ne more imeti kot tak niti pravic niti dolžnosti torej tudi ne more biti subjekt pravice preganjanja krivcev v smislu § 492 k. z. torej tudi ne objekt žalitve. Dotični razlogi prvega sodišča so pravno pomotni in bi moralo sodišče vsled pomanjkanja zakonito upravičenega obtožitelja izreči oprostitelno razsodbo. Končno pa je uveljavljal zagovornik še vedno prvotni že zgoraj omenjeni nalvni zagovor, da ni nobene »bande« marveč »garda« katere pa on ne smatra za žaljivo. Zastopnik tožitelja dr. Knaflič je priznal, da so ta izjavljana prava lepa, res prav lepa, kljub temu pa ne bodo držala. Tudi je končno plačana pretepaška »banda« ali »garda« identično. Po dolgem posvetovanju je razglasil senatni predsednik viš. sod. svet. Mladič, da se obravnava preloži na nedoločeno čas in sicer radi tega, da se izvede uradno poizvedbo v svrhu ugotovitve, ali je kaka organizacija »Orjuna« v Ljubljani prijavljena kot samostojna organizacija in torej upravičena tožiti.

Neprekosljivi so le
EXCELLA
Nedosegljivi konstrukcijski materiali.
Izredno nizke cene.
Oglejte si jih pred nakupom
J. GOREC, Ljubljana, paleta Ljublj.
Kreditne banke

Iz Maribora.

—m Drzen vlom v Cankarjevi ulici. V četrtek dne 6. tm. je bil med opoldanskimi urami izvršen drzen vlom v trgovino trgovca Vrhunca v Cankarjevi ulici. Tat je odprl vrata s pomarančnim ključem in nato ukradel iz nezaklenjenega predala okoli 10.000 Din gotovine. Ko je trgovec Vrhunc ob 14. odprl trgovino je opazil, da so bila vrata nezaklenjena, opazil pa je tudi, da je postal žrtev vlomilca. Ovadil je zadevo takoj policiji, ki je uvedla obširno preiskavo vendar dosedaj o storilcu še ni sledu.

—m Radio-koncert. Dne 6. tm. so v Mariboru med 18.30 in 19.30 prikratk poslušali radio-koncert iz Beograda. Vsled neugodnih klimatičnih razmer je bil sicer sprejem slab, vendar pa je opaziti, da obeta biti prejemanje koncertov beogradske radiopostaje prav zadovoljivo. Glavna radiotelefonska postaja Beograd-Rakovica daje koncerte ob torkih, četrkih in sobotah ob 18.45 do 19.45. Koncerte organizirajo člani beogradske opere.

—m Poskušeni samomor. V četrtek ponoči je skušal z Dravskega mostu skočiti v vodo neki H. S. V zadnjem momentu ga je prijel stražnik in ga odpeljal na stražnico, kjer so moža preprečili, da je bolle še ostane pri življenju. H. S. je baje poskušal samomor izvršiti radi neugodnih družinskih razmer.

—m Ljudska univerza. V ponedeljek 10. tm. se vrši predavanje v Ljudski univerzi. Predava g. A. Skale o temi: »Duševno zanašal otroci«. Začetek predavanja je ob pol 20.

—m Kurji tat. Neki Jože Š., mladoletni postopač, je ukradel pri neki hiši na Koroški cesti kokaš ter jo ponudil kar v sosedni hiši na prodaj. Pri neki stranki je našel odjemalca, ki pa je hotel kokaš kupiti prav po ceni, ker je Jože priznal, da je kokaš izmaknil, da bi si za izkupilec mogel kupiti večerjo. Ko so se »gihali« za ceno, je prišla lastnica kokaša s stražnikom. Malo prenečene je Jože vrnil denar, se poslovil od kokašarke ter jo mahnil s stražnikom v luknjo. Po zaslišanju so ga oddali sodišču.

Pozor! Elitni Kino Matica
vodeči kino v Ljubljani, Vam prinaša
vedno le najnovejše svetovne atrakcije.

Sokolstvo.

— Ljubljanski Sokol. Dne 1. decembra 1924 obhajamo šesto obletnico ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo pod žeslom Sivih Sokolov junaškega rodu Karagjorgjevičev, naših prvih borcev za »krist častni i slobodu zlatnu«. Pred šestimi leti so se poklonili zastopniki Slovencev in Hrvatov iz »Narodnega veča v Zagrebu« predstavitelju kraljevine Srbije, t. danjemu regentu in sedanjemu našemu kralju. Nj. Vel. Aleksandru s prošnjo, da svečano proklamira ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotni državi. To se je izvršilo dne 1. decembra 1918. Presekane so bile vezi našega rodstva, končano naše mučeništvo in ovenčano s krono svobode. Dan 1. decembra je torej naš narodno-zgodovinski praznik, je praznik vsega jugoslovenskega Sokolstva, ki ga je svečano proslaviti vsako leto. V ta namen priredi Ljubljanski Sokol v svoji telovadnici v Narodnem domu v soboto dne 29. novembra t. l. ob 20. uri svečanostno telovadno akademijo, ki jo otvoril brat društveni starosta z nagovorom, vsebujočim zgodovinsko važnost 1. decembra za naš narod in Sokolstvo še posebej. Na to si slede izbrane telovadne in pevške točke. Iz posebne prilaznosti sodelujejo: gospa prof. Lovčetoča, g. Julij Betetto in g. M. Skrbinek. Telovadne točke izvajajo izbrani telovadci in telovadke ljubljanskega Sokola. Akademija bo vsestransko ugodila željam in pričakovanjem nacionalnega nam občinstva. V ponedeljek dne 1. decembra t. l. pa se vrši v društveni telovadnici ob 11. uri »svečana zaobljuba« novospolelih članov in članic. 334/n

—Sporod dela Sokola I. v prihodnjem tednu: Telovadba kakor navadno. — Simon Gregorčičeva in Ignac Urtnarjeva knjižnica poslujeita v torek in petek od 17. do 19. ter v nedeljo od 10. do 12. ure. Novčeve knjige so nabavljene! — Četrtek 13. ob 20. uri ima glavni odbor redno sejo, pevski odsek pa pevsko valjo. — Orkester vadi po razporedih hr. kapelnika. — Prireditveni odsek ima 12. ob 20. uri sejo v soboto 15. pa priredi na Taboru Martinov večer s petjem, godbo i. dr. Prosi obilne udeležbe! — Zdravo!

— Sokolski gledališki oder na Vtču vprizori v nedeljo 9. novembra t. l. ob 10. 8. uri zvečer v Sokolskem domu na Vtču burko »Pot v pekel.« 326/n

Dobite žimsko suknjo

in, ko lo oblečete, Vam porečejo: »Glej, novo suknjo!« Dobe pa se tudi žimske suknje, ki izsilijo vsklik: »Kako izvrstno Vam pristaja!« Take suknje pa se d-bbe samo pri trdkri 6500

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

Turistika in sport.

— Za tekmi Hermes : Ilirija in Rapid : Jadran je določena skupna vstopnina. Proste karte za člane udeležnih klubov so neveljavne. Otvoritev blagajne ob 13.15. 339/n

— Ilirija : Hermes. Jutri ob 13.30 uri absolvirata Ilirija in Hermes prijateljsko tekmo, ki obeta interesanten sport. Ilirija nastopi v nekoliko spremenjeni sestavi, od katere si mnogo obeta. Hermes igra kompletno z moštvo, ki se je v zadnjih dveh prvenstvenih tekmah pokazalo v dobri formi. Ob 9.30 dop. igrajo juniorji Ilirije z rezervno Slovana. 340/n

—Rapid (Maribor) : Jadran Igrata jutri zadnjo jesensko prvenstveno tekmo I. razreda LNP. Jadran stoji momentano na II. Rapid na III. mestu. Ker ju loči le 1 točka, pripade II. mesto definitivno zmagovalcu v jutrišnji tekmi. Oba kluba sta v dobri formi. Rapid se je zadnje čase toliko popravil, da je napredoval iz zadnjega mesta na tretje ter pustil za seboj Primorje, Hermes, Maribor in Celje. Tekma se prične ob 15. uri na igrišču Ilirije. 341/n

— Avstrija : Švedska. V nedeljo se vrši tekma med Avstrijo in Švedsko na Dunaju. Avstrijska reprezentanca je sestavljena takole: Saft (Rundolfshügel) — Rainer (Vienna), Tandler (Amateure) — Fried (Hakoah), Relterer (Amateure), Nitsch (Rapid) — Cutti (Amateure), Danis, Horvath (Simmering) Wieser (Amateure), Wessely (Rapid). Tekma se vrši na Dunaju. 342/n

— Tekma, ki se je vršila na Dunaju med dvema izbranimi timoma (Zvezno moštvo Unije) v svrhu sestave moštva proti Švedski, je končala s 7:2.

— Jutri v nedeljo se vrši v Zagrebu tekma med Haškom in Gradjskim, obema starima rivaloma. Tekma, ki je bila za Zagrebčane vedno »derby« obeta biti zanimiva, ker je momentano Hašk v dobri kondiciji (zadnja zmaga nad Ilirijo!) nasprotno pa enastopi Gradjski s novimi inkvizicijami Mihelčičem, Dasovičem, Vrbaničem in Peričem. Tekma se vrši v Maksimiru.

— Razne vesti. Ogromno sportno palačo nameravajo zgraditi v Newyorku med šestimi in sedmo Aneneuo. Prostora bo v poslopju, ki bo stalo »samo« 7 milijonov dolarjev, za približno 200.000 oseb.

Že 38 let je
SARGON
KALODONT
ZOBNA KREMA
nenadkriljivo dobra!

Pred otvoritvijo jesenskega rimskega parlamenta.

Rim, 6. novembra.

Za 12. t. m. je napovedana otvoritev jesenskega zasedanja italijanskega parlamenta.

Minulo bo pet mesecev, kar so se zaprla vrata palače na Montecitorioju za poslanci, in ministrski predsednik Mussolini meni, da so se v tem času duhovi že toliko pomirili, da bo mogoče zopet pristopiti k rednemu parlamentarnemu delu. Koliko to Mussolinijevo mnenje odgovarja dejanskemu položaju, kaže najbolje najbližja prihodnost: sodeč po dogodkih, ki so se drug preko drugega preklopili tekom petih mesecev vse do zadnjih dni, pač ni pričakovati, da bi se uresničilo Mussolinijevo mnenje o možnosti rednega parlamentarnega dela.

Kakor je znano, je bil glavni vzrok sedanje italijanske parlamentarne krize umor poslanca Matteotija. Parlamentarna opozicija, ki obsega z majhnimi izjemami vsa parlamentarno manjšino, je smatrala, da obljube, ki jih je povodom umora poslanca Matteotija podala vlada večine glede vpovratne zakonitost stanja v državi, niso zadostno jamstvo, da se bo ta »normalizacija« razmer tudi v resnici izvedla, in je v znamenje protesta zapustila zbornico, odšla »na Aventin«, kakor se navadno označa ta njen ukrep. Ministrski predsednik Mussolini je ob raznih prilikah zviševal svojo »ponudbo«. Po raznih krajih države pa so se vršili ponovni poboji in požari, a da se opozicijskemu tisku zamaše usta, so bili izdani znani vladni odloki, s katerimi se je dala absolutna oblast nad tiskom upravnim oblastim, ne glede na to, da ti odloki pomenjajo kruto kršenje državnega osnovnega zakona državne ustave. Opozicija je na vse to odgovarjala vedno s istimi besedami: naš prvotni sklep ostaja neomajno v veljavi. To se pravi, da se opozicija ne povrne v zbornico, da bo zbornica tudi ob otvoritvi jesenskega zasedanja po petmesečnem premoru, okrnjena, brez manjšine, ki edina predstavlja od naroda izbrano in izvoljeno zastopstvo.

Kakor rečeno, je otvoritev jesenskega zasedanja določena na 12. t. m. Kot uvod v to zasedanje je napovedan velik Mussolinijev govor, ki ga bo go-

voril zbornični večini. Tudi ta večina ni več tista, kakor je bila pred petimi meseci, zakaj v tem času se je vršil oni znameniti kongres liberalne stranke v Livornu, ki se je izrekel proti brezpozornemu sodelovanju desničarskih liberalcev s fašisti in njihovo vlado. Vršili pa sta se v tem času tudi glavni skupščini udruženj kombatenov in vojnih pohabljenec, ki ste se izrekli za nepolitichnost, in prav zadnje dni, ob priliki praznovanja obletnice fašistovskega pohoda v Rim, 28. oktobra, še bolj pa ob proslavi »praznika zmage« v svetovni vojni, 4. novembra, se je jasno pokazalo, da obstoje neuporabljiva nasprotstva med kombateni in vojnimi pohabljenec na eni in fašistovski stranko na drugi strani. Ni ga skoraj večjega mesta v državi, da bi 4. novembra ne bilo prišlo do krvavih spopadov med obema stranema. Danes se v fašistovskih listih že čisto javno namiguje, da bosta voditelja kombatenov, fašistovska poslanca Viola in Pontio, izključena iz stranke zaradi njunega fašizmu sovražnega ravnanja. In ta dva poslanc sta kombateni, odlikovana z najvišjim vojnim odlikovanjem, zlato hrabrostno svetinjo. Koliko tovarišev kombatenov, izvoljenih v parlament na Mussolinijevi večinski listi, bo sledilo njima, če izključijo nju? Vsekakor je zelo značilna okolnost, ki jo glede Mussolinijevega govora parlamentarni večini napovedujejo fašistovski listi, namreč da bodo prisostvovali temu govoru samo fašistovski poslanci in le kak posamezen nefašist, dočim pa je še zelo dvomljivo, da bi bili prisotni tudi demokrati, liberalci, kombateni in vojni pohabljenec. Izvoljeni na vladni večinski listi, Mussolinijeva večina bi se potem takem skrcela na same prave fašiste, ki pa nikakor ne tvoré večine v zbornici. Koliko pristašev bo odvzela Mussoliniju akcija tudi na vladni listi izvoljenega, a sedanjemu režimu odločno nasprotnega poslanca, znanega pesnika Sem Benellija, še ni mogoče reči. Vendar pa je znano, da je njegov poziv narodu na ustanovitev »Lege Italike«, ki gre za upostavo ustavnosti in zakonitosti, našel zelo močan odziv v vsej državi in celo med samimi fašistovskimi poslanci.

razgovori o predpripravih, ki smo jih imeli zadnje čase v velikem obsegu, ugotavljajo da je učiteljstvo z navdušenjem sprejelo medtedično in politično prosveto, ki jo širi komunistična stranka.

Materijalna baza.

Prehajam k materialni bazi in moram spremeniti svoje barve v temne: Na 1. 1922. odpade strašno znižanje nivoja narodne prosvete v državi. To znižanje je bilo izredno dolgo. Šola si je nekoliko pomagala, lahko rečemo, šele včeraj. In napredek iz tega brezdnja je nezanesljiv. Evo osnovnega fakta, ki ga moramo imeti popolnoma odkrito pred očmi. Karakterizirati hočem z nekaterimi številkami zgodovino tega padca. Ogledimo si osnovne šole. Pred vojno jih je bilo 62.000; v njih se je učilo 4.200.000 dece; 1. 1921. pred lakoto, je naraslo to število do 75.000 in 6 milijonov dece. V prvem razmahu revolucionarnega entuzijazma smo dvignili število šol od 5.1% do 8.6% napram celokupnemu prebivalstvu. To pomeni približno 80% napram šolski starosti. Leta 1923 pa vidimo naglo nazadovanje, ki je trajalo nepretrgoma, in zadnji točni podatki, ki jih imamo od oktobra 1923. nam kažejo 49.000 šol in samo 3.700.000 učencev. Tako je torej slika naše prosvete. Bilo je seveda zelo pametno sneti šole z državne kljube, na kateri so vsele, in spustiti jih na krajevna sredstva, toda ta sredstva so predstavljala blato, kamor se je šola začela pogrezati. Ostala je brez vsake opore, ker ni dobivala denarnih sredstev niti od vlade niti od prebivalstva samega. Zlasti strašna je bila katastrofa, ki je doletela došolsko, izredno važno narodno izobrazbo. Tu nam kažejo podatki, da je bilo pred vojno otroških vrtcev, zavetišč in drugih ustanov 377, kar pomeni, da jih v Rusiji sploh ni bilo. Mi smo otvorili nad 4000 takih institutov. 213.000 dece je našlo v njih predizobrazbo, a sedaj imamo samo 715. vrtcev in samo 4000 dece, tj. mi smo faktično upropastili vse to delo, delo, o katerem so govorili v inozemstvu, na katerega smo bili ponosni in za katero smo žrtvovali toliko sil: sedaj smo pa prisiljeni misliti o tem, kako bi ohranili v vsakem kraju en otroški vrt.

X. zasedanje sovjetrov se je ustrašilo te slike preboja, mreže učnih zavodov in porasta nevednosti, tega nedoglednega poraza na tretji fronti. Njegova resolucija je govorila o neobhodnosti zvišati postavko v centralnem, kakor tudi krajevnem proračunu. Krediti so začeli naraščati z 20% in so dosegli koncem 1. 1923. — 27%. To je znašalo za leto, ki ji je sledilo neposredno temu zvišanju, 41 milijonov rubljev. Posamezne pokrajine so dajale pred vojno povprečno 31% svojega proračuna za narodno prosveto in ta svota je znašala za evropsko Rusijo 100 milijonov rubljev. Centralnega kredita smo imeli za prvo polletje 1922-23. samo 27 milijonov rubljev. Po sklepu zborovanja sovjetrov se je zvišala ta številka do 28.5 milijonov rubljev, kar pomeni, da smo storili znaten korak navzgor. Prosvetni komisariat je upal, da se ohrani to postopno napredovanje ves čas, ali to naše upanje se žal ni uresničilo. L. 1923-24. je znašala postavka prosvetnega komisariata 4.2% vsega državnega proračuna. Najstrašnejše pa je bilo to, da smo krajevna sredstva vsled upanja na njihov porast previsoko cenili, kar je rodilo velike težave. Radi teh pretiranih nad na krajevna sredstva prosvetni komisariat ni dobil subvencije, da bi mogel financirati podrejene organe. Krediti za detstvo prehajajo so nam bili dolga ustavljeni, dasi zahteva preskrba dečjih domov v gubernijah približno polovico vseh sredstev, s katerimi razpolagajo za narodno prosveto. Krajevni finančni oddelki so tudi precejevali svoje sile za 1. 1923-24. Asignirali so za vsoto Rusijo 140 milijonov rubljev. Teh 140 milijonov rubljev pa je bilo docela fiktivnih. Izplačano je bilo okroglo 60%. Posledica tega je, da dobivamo iz gubernij izjave, da se bodo morale osnovne in ljudske šole znatno reducirati. Ponekod grozi naravnost katastrofa.

Število šol se ne sme znižati.

Res, da sva o tej stvari poslala s Kamenjevim kot namestnikom predsednika vlade posebno cirkularno brzojavko po vseh gubernijah, da ne smejo zapreti nobene šole. Ker pa pokrajine ne dobivajo iz centra sredstev, tudi ta prepoved ne zadostuje. Pred dnevi sem bil v tartarski republiki, kjer sem ugotovil, da je položaj v tem oziru res obupen. V takem položaju se nahaja večina gubernij. Moram reči, da so vse gubernije zelo zadolžene. Celotake gubernije, kakor moskovska in lenjingradska, so prošle centralno vlado pomoči. VIII. kongres komunistične stranke ni le molče konstatiral, da ne more biti govora o znižanju nivoja narodne prosvete, marveč je tudi zahteval pomoči, da se razširijo nižje in srednje strokovne šole. Vprašanje je seveda, kako naj se to doseže v razmerah, o katerih sem vam pravkar govoril.

Kraljica sužnjev?!

Julijska Krajina.

— O težkem problemu tržaškega pristanišča govori fašistovski glasilo. Finančni minister De Stefani je posetil Trst in povedal so mu ob tej priliki, česa nujno potrebuje pred vsem pristanišče. Nevarno je stanje pomolov v pristanišču Duca d' Aosta, nevarno držne so železniške razmere. Po drugih pristaniščih v Italiji in drugod je poskrbljeno za točno in hitro funkcioniranje železniškega obrata, v Trstu pa manjka vagonov, te dni pa se je zgodilo to, da je stalo na tiru javnih skladišč nad 800 vagonov, več sto pa se jih je moralo poslati proti Postojni in Portogruaru, da počakajo tam, da se izprazni pristaniški tir! Nered v prometu odvrača tuje. Treba pa nujne preureditve, sicer se bliža Trstu gorje.

— Umrl je na Proseku gosp. Rihard Laza, upokojeni računski uradnik prefektore.

Samo še danes v nedeljo

si lahko ogledate kolosalen film

Viljem Tell (švicarski Matija Gubec)

Izven programa: **Gaumont - tednik**, (Pariška moda, Novi Zeppelin, Prihod junaških letalcev v New York etc.)

Radi velike dolžine filma predstave ob: **3., 5., 7., 9. uri.**

Nezmanjšani orkester svira pri vsaki predstavi!

Prednaznailo: **FRANCESCA BERTINNI** Elitni Kino Mafica

— Koncert učiteljskega zbora, ki se je vršil v Dekaniji v Istri, je uspel jako dobro in smo lahko ponosni na ta pevski zbor; sicer ni bil popoln, ali prireditelj je bila vendar jako lepa in številni poslušalci so hvaležni zboru za vžitek. Zbor je vodil g. Srečko Kumar.

— Nekaj »neodrešenih« Dalmatincev v Trstu ima svoje društvo. Fašisti so hoteli razplesti svoj vpliv nad tem društvom in postaviti za predsednika znanega dalmatinskega kričarja posl. Dudana, pa jim ni uspelo. Dalmatinci pravijo, da nočejo delati Mussoliniju težav v njegovi zunanji politiki.

— Nabiranje prispevkov za Oberdankov spomenik v Trstu se vrši zelo počasi. Potem pa tudi ne vedo, na kateri prostor naj bi postavili spomenik. V Milanu se je osnoval odbor za postavitev spomenika Oberdanku. Denar nabirajo pridno in prostor je tudi že določen. Tako dobi mogoče Milan Oberdankov spomenik prej kakor Trst.

— Iz Trsta nam poročajo: Tu je umrl g. Fran Komar, uradnik Delavske zavzornice v Ljubljani. Pokojnik je bil zaveden narodnjak. Njegova vdova Alma je vnučnica slovenskega pesnika Frana Cegnarja, ustanovitelj »Edinosti«. Njen oče je bil zastopnik banke »Slavije« v Trstu. Bodi mu ohranjen blag spomin!

— Poroka. Poročil se je g. Anton Lenassi upokojeni finančni namestnik, doma iz Oreha pri Sv. Petru z gđ. Jožico Trostovo iz Malih Zabelj. Bilo srečno!

— Smrtina nesreča. Na železniški progi pri Ležečah so našli strašno razneseno truplo. Spoznali so v ponesrečenju železničarja Ivana Hrovatiča, usloženega v Ležečah. Ko je šel zvečer domov v Čepnu, ga je zajel vlak in raztrgal.

— Pomanjkanje vagonov občutijo tudi na postaji Trnovo-Bistrica. Les se kopiči, trgovci so v zadregi, vse prošnje pa so zamane.

— V Mačkovljah v Istri so otvorili novo ljudsko šolo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1924.

»Bojna fronta demokracije in poštenja.«

Ta fronta, ki je bila še včeraj v svoji neizmerni pravičnosti in pretirani samozvesti še nepremagljiva, je zdaj prebita, in njeni bojevniki beže na vse strani. Povesili so svoje ponosne glave, hodijo poparjeni in razočarani, ker so splavale sinekure po vodi, ker ni več korit, pri katerih so si obetali tako brezskrbno bodočnost, in zdaj dajejo duška svojemu ogorčenju nad kruto usodo s sikanjem, ki je najboljši dokaz, da je bil kriterij fronte v častihlepiju in dobičkah željnosti. Znani so nam vsi našeti atributi in epiteta ornata generalitete, ki je morala napovedati klavno umikanje na vsej črti. Javnost bole usesa, če poslušša še post festum slavošpeve in samohvalno skrahiranih »tigrov«, če vidi ves idejni zaklad teh žalostnih figur v obliki stokrat napisane in stočkrat izgovorjene formule »vlada zakona, reda in pravice«, in če nima prav nobenega dokaza, da je vse to res.

Težko je z ljudmi, ki so si prilastili monopol na demokracijo in poštenje. To bo priznal tudi prijatelj iz krogov državnih upokojencev, ki se je zgledal včeraj v našem uredništvu, da nam izrazi sožalje povodom strašne poplave, ki je odnesla »tigre« z ministrskih stolčkov. Ta siromak je upokojenec najnižje kategorije. Pravil je nam, kako mu je utripalo srce, ko so sestavili v Beogradu vlado enakopravnosti in socialne pravičnosti, in koliko je bilo njegovo razočaranje, ko je ta hiperpravična in socialno čuteča vlada skrpčala zakon, s katerim so mu odtegnili od bore mesečne pokojnine 60 Din. Malenkost, ki bi je tigar v svoji ministrski vzvišenosti niti na cesti ne pobral, ali v proračunu državnega upokojenceva važna postavka, koček vsakdanjega kruha, ki ga je »bojna fronta demokracije in poštenosti« iztrgala temu revežu in njegovim kolegom naravnost iz ust. Z novim zakonom o državnih upokojenosti je namreč bivša »socialno pravična« vlada prikrajšala upokojence po kategorijah mesečno za 210, 60 odnosno 50 Din. — Poosebljena skrb za ljudstvo, patenti-rani nosilci suverene ljudske volje, edini resnični zastopniki in zaščitniki ljudskih interesov, možje čistih rok in src, prikipevajočih v ljubezni do bližnjega, skratka, angeli v človeški podobi, so se zahvalili državi, upokojencem za navadnost, ki je bila kriva, da je ta uboga para spravila tigro do vladnih jaslí s tem, da so jim znižali še itak mizerno pokojnino. Pribijemo to dejstvo z izredno željo, da bi vsi državni upokojenci primerjali klerikalno lajno o demokraciji in poštenju bivše vlade s prakso, da bi se na lastni koži prepričali, koliko je edinozveličavni SLS do življenjskih interesov nižjih slojev, v imenu katerih se neprestano trka na svoja pravična prsa.

★ ★ ★

— Duhovščina in § 104. Ni ga dneva, da bi ne imela naša sodišča opraviti s prestopki po § 104 (žalitev javnih organov). Največ takih grešnikov je s kmetov, kjer se ponaša duhovščina, da ima ljudsko voljo v žepu. Naše kmet-sko prebivalstvo črti vse, kar spominja na državno avtoriteto in red: orožnike, finančne organe, uradnike, učitelje, ce-

starje, eksekutorje itd. Še tako občutne kazni jih ne izmordajo. Kako hvaležno polje bi bilo tu za dušne pastirje, ako bi res hoteli delovati za izobrazbo ljudstva in za njegovo gmojino in duševno blagostanje! Namesto političnih pridig bi naj vsaj enkrat v mesecu vzeli v pretres Kristov nauk: »Dajte Bogu, kar je božje, in kralju, kar je kraljevega!« Razložili bi naj, da so vsi stano-vi potrebni, da so vsi trpiní, ki vršijo svoje težavne poklice, da jih je vsak pošten državljan dolžan pri tem podpirati. Država, ki pomaga tudi duhovščino vzdrževati, ima popolno pravico, da od duhovnikov zahteva, naj ji s svojim vplivom pomaga vzdrževati red in mir v državi.

— Spremembe v pokrajinskem prosvetnem oddelku v Ljubljani. Na brzojavni ukaz prosvetnega ministra sta razrešena svojih dolžnosti šef prosvetnega oddelka v Ljubljani, prof. J. V. a d n j a l in referent istega oddelka Narde Velikonja. Začasno prevzema vodstvo poslov prosvetnega oddelka svetnik Engelbert Gangl, ki je zopet imenovan za višjega šolskega nadzornika na svojem prejšnjem mestu. Višji šolski nadzornik L. u ž a r, ki je bil imenovan od prejšnjega prosvetnega ministra, je vpokojen.

— Sprememba na pokrajinski vladí. Veliki župan Teodor Šporn, ki je bil vpokojen, je včeraj izročil svoje posle dvornemu svetniku g. Janku Kremenšku, ker še ni prispel novoimenovani veliki župan g. dr. Vilko Baltić.

— Vznemirljive vesti širijo klerikalni in drugi razdorni elementi po Ljubljani, od koder se tako pripovedovanje v vedno hujši obliki raznaša na kmete. Pravijo, da so se že pričeli izgredi po Beogradu, Srbiji, po Hrvatski itd., ter da sedanja vlada najemlje in oborožuje dvomljive ljudi, ki imajo nalogo, delati nemire. Vse take vesti nizkih govedbačev, med katerimi se dobi pa tudi kakega državnega nameščence, so lažnjive in kaznive. Nemire bi ravno s takim govorjenjem in hujskanjem radi provzročili klerikalci in njihovi oprode, krivdo pa bi zvalili seveda na druge, kakor to delajo vedno. Proti razširjevalcem vznemirljivih vesti treba energično nastopiti in v kali zatreti vse tako beganje nevednega ljudstva. Gotovo je, da so današnji časi težki in da smo vsi naveličani večnih kriz, slabega gospodarstva in dragine, zato pa ravno moramo presojati sedanji položaj mirno in trezno in se pripraviti na volitve, ki naj dajo izraza edinstvu države, mir in red, da se dvignemo iz preprirov k delu, ki dvigne Jugoslavijo do ugleda in blagostanja. Slovenci se ne smemo izgubljati v praznem besedičenju in zabavljanju, ker vodi to le v našo škodo in dela nam nečast. Pričakujemo, da se klerikalno prizadevanje, izzavati nemire in pretepe v Sloveniji, ne uresniči!

— Sušnikov nered na železnica-h občutijo sedaj v posebni meri v Dalmaciji. Ustavljen je tovorni promet na obeh železnicah, ker je pošla zaloga angleškega premoga. Kako je z zalogo, je bilo že zdavnaj naznanjeno na pristojno mesto, ali ni bilo časa za potrebno nabavo premoga. Kdo ve, kdaj pride novi premoški Trgovci in industrialci so v stiskah in skrbih.

Prosveta.

Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani.

V soboto, 8. nov.: »Maks v škripih«. V nedeljo, 9. nov.: »Kirkce«.

— Spored II. muzikalnega predavanja za mladino, ki se vrši v nedeljo 9. novembra ob pol 11. uri v Filharmonični dvorani. Uvodno besedo govori gospod Josip Brnobič. Operni pevec Drago Hrčič iz Zagreba zapoje sledeče pesmi: Livadič: Dobrodošlica, Lisinski: Njoi, Zajc: Gondola, Mletačka elegija, Hatze: Uvelo listje, Gotovac: Uprkos, Momački jadi, Šafranek: Hasa-naginico, Bersa: Postolar iz Delfta. — Koncert se mora točno začeti, ker nastopi g. Hrčič še isti večer v zagrebški operi.

— Meškova slavnost v Ptuj. Priprave za »Meškovo slavnost« so v polnem teku. Slavje bo eno najlepših, kar jih je Ptuj doživel. Kot sporedna točka se je dodala za 11. t. m. predplovna slavljenično odlikovanje z redom Sv. Save III. razreda po velikem županu iz Maribora. Tukašnji Nemci, bivši dijaki ptujске gimnazije, so oficijelno soudeležbo odpravili.

— Nedelja v Narodnem gledališču. V nedeljo 9. t. m. bo v gledališču izredno lepa predstava. Gostoval bo zopet naš odlični tenorist g. dr. Moric-Adrian in lepi in veliki tenorski vlogi kot Manrica v Vede-levi operi Trubadur. Ta partija nudi pevca prliklo, da izkaže vso svojo lepoto, izobrazbenost glasu, tako da bo gost mogel pokazati vse vrline, vso blestečo barvo svojega glasu. Partija je brezdvomno ena najodličnejših tenorskih partij svetovnega opernega repertoarja. Po dosedanjih uspehih sodeč, je g. dr. Moric v tej vlogi naravnost izvrsten. Pridružil se pa bo uspehu opere še uspeh naših odličnih pevki in pevcev: g. Lovšetove v vlogi Leonore, gospe Thier-ry-Kavčnikove v vlogi Asucene in gospo-đa Popova v vlogi vloga Lune. Feranda po je g. Zupan. Zasedba vlog bo nudila občinstvu prvovrsten užitek. — V dramí je prva reniza ljubke ljubezenske izre Zora, dan, noč. Obe predstavi sta izven.

— Prva repriza zabavne ljubezne komedije: »Zora, dan, noč« bo v nedeljo, dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer.

Prosvetno delo v sovjetski Rusiji.

Našo javnost, ki je o razmerah v Rusiji informirana večinoma površno ali pa enostransko, bo gotovo zanimalo, v kakšnem položaju se nahaja ruski narod glede prosvete kot najboljšega merila kulturne stopnje sploh. Zato hočemo približevati v odlokih celotno poročilo ljudskega komisariata prosvete Lunačarskega, iz katerega so razvidne poudarčnosti ogromnega dela, ki je potrebno, da se dvigne raski narod iz dosedanjega duševnega spanja. Na zborovanju osrednjega izvrševalnega odbora je Lunačarski izjavil:

»Ljudski komisariat prosvete je sam prošil, da bi delegati zborovanja poslušali njegovo poročilo, ker zbujajo položaj narodne prosvete zelo resno bojazen. Mi konstatiramo ostra protislovja med ogromnimi možnostmi, ki se nudijo med narodni prosveti, in materialnimi viri, ki jih ima to delo na razpolago. To velja zlasti če vpoštevamo, ne le številke državnega proračuna, nego vse realni buđet prosvetnega komisariata, t. j. osrednji in krajevne buđete. Če sumiramo eno in drugo, vidimo, da ne gremo naprej, a lahko se celo zgodi, da krenemo proti sklepom vlade in komunistične stranke nazaj, in sicer pri konstataciji fakta, da na gospodarskem polju napredujemo, da zahteva narodne prosvete neprestano naraščajo, da konstatirajo in naglašajo to i politični i gospodarski krogi, in slednjič, v teh razmerah, da nekako uradno smatramo, da smo najtežje dobo v narodni prosveti že prekoračili in da se čedalje bolj blizamo smotrenemu in normalnemu oskrbovanju tega, kar imenujemo tretja fronta.

Positivni rezultati.

Seveda moremo konstatirati na prosvetnem polju tudi nekaj pozitivnih rezultatov. Ni dvoma, če se dežela sedaj temeljito izpreminja. Dobro veste, kakšne so te izpremembe. Med njimi zavzema važno mesto veliko stremljenje za izobrazbo, ki se opaža zlasti pri mladini. To vidimo po kmetih iz cele vrste simptomov: ekonomska gibčnost, stremljenje v zadružništvo, k novim metodam poljedelstva in slednjič v zahtevah, ki jih stavi kmet-sko ljudstvo glede šole in prosvete, v zahtevah, ki so zelo praktične in ki jih na kmetih ne smatramo za izpolnjene niti kvalitativno niti kvantitativno. Mi opažamo sedaj velik razvoj komunističnega omladinskega pokreta in velik vpliv te mladine na kmet-sko mladino. To je zelo razveseljivo dejstvo v naši realnosti. Ali temeljito bi se motili oni, ki bi menili, da more te splošni želji ustreči kmet-sko ljudstvo samo. Ko so bile naše šole v času velike lakote leta 1921. večinoma prazne smo spregovorili o tem, da bi kazalo vzdrževanje šol ali pa vsaj učiteljstva prepustiti krajevnemu prebivalstvu. Sedaj smo prisiljeni izjaviti, da se to ni obneslo in da moramo kreniti na druga pota. Tam, kjer so to izvajali, je prišlo učiteljstvo v poniževalni položaj, ker obljube niso odgovarjale prostovoljnemu prispevkom in ker je vzbudila ta metoda splošno nezadovoljstvo med prebivalstvom. S tem smo zelo malo ublažili katastrofo narodne prosvete, ki smo jo doživeli leta 1921. in ki jo imamo sedaj zopet.

Učiteljstvo se je zganilo.

Drugi moment, ki ga lahko konstatiramo kot pozitivni faktor v splošnem nerazveseljenem položaju je ta, da se je naše učiteljstvo slednjič zganilo. Podoželsko učiteljstvo beži čimdalje bolj v komunistično stranko. Ta težnja je bila tako silna, da sem moral naprositi strankino vodstvo, da sprejme po gubernijah 2000 učiteljev ne glede na sklep, v katerem bi moral letos sprejemati samo proletarijat. Naš neposredni kontakt s učiteljstvom, naše konference s njim in

— **Neverjetna brezbržnost.** Naš list je sredi oktobra poročal, da sta prišla v Beograd iz Zeneve Sir Colban, šef oddelka za narodne manjšine pri Društvu narodov in član glavnega tajništva D. n., g. Gjorgje Popović. V Beogradu sta 14. okt. posetila podpredsednik nemškega parlamentarnega kluba dr. Hans Moser in nemški poslanec Fran Schauer Sir Colbana in mu razložila v enournem pogovoru položaj nemške manjšine v naši kraljevini. A noben naših poslancev se ni zganil, da bi storil isto v zadevi naših neodrešenih bratov, nobenemu naših obrambnih društev se ni zdelo vredno, da bi porabilo to izredno redko priliko. Mi spimo krepko naprej, znamo edino zabavljati!

— **Prostovoljna odpoved službe.** Od prejšnje vlade na zagrebškem vseučilišču imenovani docent dr. Janko Šimrak, vodja hrvatske ljudske stranke in zvest pristaša dr. Korošca, je včeraj podal prostovoljno ostavko na svoje mesto.

— **»Banca Adriatica«.** Rimska »Voce republicana« popisuje, kako je upravljala »Banko Adriatico« komendator Alessandro Rossini. Potom rimskega sindkata fašistovskih zadrug je dobil provizije 600.000 lir za posredovanje koncesije 13 milijonov lir. Nihče ne razume funkcije sindkata v tej stvari, ko bi bila vlada vendar lahko onih 13 milijonov odštela banki direktno iz državnega zaklada. Dobili so med papirji Rossinijevu pobutnico za 120.000 lir, katere je dobil za »stalne stroške« in drugo za 700.000 lir, kdo ve zakaj. Rossini je imel pri banki tudi tekoči račun za 5 milijonov lir. Rossini je tako ocligani »Banko Adriatico« za ogromne svote.

— **Neodvisnemu »Narodnemu Dnevniku«** v album »Slovenski Narod« je izšel po imenovanju Pašič-Pribičevićeve vlade samo na štirih straneh, »Slovenec« pa po imenovanju Davidovičeve vlade na osmih. Pika.

— **Rapalski dan v Dalmaciji.** Pokrajinski odbor Jugoslov. Matice je razposlal na vse svoje podružnice okrožnice za pridelitev »rapalskega dneva«, na kateri se bo ljudstvu predložil rapalski zgodovinski in povzročila briga, katero moramo gojiti do naših trpinov pod italijanskim jarmom.

— **Nezdržne razmere.** Piše se nam: Sem že star trgovec, marsikaj sem že poskusil in marsikaj se mi je že pripetilo, ampak kaj takega pa še ne. Samo čulite: Sedim v svoji pisarni in si belim glavo, kako bi v sedanjih razmerah napravil kaj kupčije. Kar vstopi v pisarno mlad možakar, lepo rejen, ki sem ga poznal že, ko se je učil za — mesarja. Radoveden sem bil, zakaj je prišel k meni v pisarno, mislil sem, da ga gotovo moje osebe ni znalo pravilno postreči. Pa glette šment! Predstavi se mi kot potnik tvrdke X. Y. in mi ponudi v nakup razno manufakturo. Prvi trenutek sem mislil, da hoče norce briti z menoj, ali karkoli. Pa se izkaže, da je res potnik. Pa si predstavljajte: mesar — trgovski potnik in še za manufakturo govori. No vse, kar je prav, ampak tu se pa že vse neha. Prav vseh mi je, da so se potniki in zastopniki začeli gibati, da iztrebijo tak material iz svojih vrst. Le pogum, pa bo kmalu boljše, pa ne samo za potnike, ampak za trgovino in industrijo sploh. Moj dimnikar vedno izjavlja, da ne smem niti za sebe omesti dimnika, in on naj bi bil trgovec brez vsega? Res, čas je že bil, da se naredi enkrat za vselej red. — Trgovec.

— **Nedeljski lovci.** Pišejo nam: Na Štajerskem se je dogodil slučaj, da je neki takozvani »lovec« ustrelil velikega rjavega tiča, ki ga pa ni poznal, kam da spada, še manj kako se imenuje. Tudi njegovi ožji prijatelji mu niso mogli tega redkega gosta ugotoviti. Končno je po dolgem posvetovanju priporočila redka divjad v prave roke, ki je ugotovila, da je žuden pišč navadna divja kokoš, katere odstrel je zabranjen vse leto. Pa ne samo na štajerskem tudi med kranjskimi »lovci« se dobi takl »strokrovnjak«. Tako je pripovedoval pred nedolгим časom »so slovensko«, ne morda v »sloviski latinščini« ugleden lovec, da je nekje na Gorenjskem med brakodo prišel k lovci, ki je imel nove lovsko obleko in tudi novo puško. Ta puška pa mu ni nič ujalala. Došlecu se je posestnik puške pritožil, da ne more s tako puško meriti, češ da je nenavadno — kriva. Pokazal je tudi kako meri. Skoraj neverjetno, ali vendar resnično! Nedeljski lovec je imel puško tako obrnjeno, da so bili petelin in muha obrnjeni proti tlu. In potem se čudimo lovskim nesrečam? Vsakdo, ki vodi avtomobil mora imeti izpit, kdor pa nosi puško in ima dovoljenje za streljanje divjadi, ki mu jo večkrat priganjajo tudi ljudje, mu tega ni treba, čeprav se to ne ve, kako se držijo puške.

— **Iz državne službe.** Premješčena sta: od okrajnega glavarstva Črnomelj k okrajnemu glavarstvu Laško veterinar Josip Čeh; od okrajnega glavarstva Laško k okrajnemu glavarstvu Črnomelj veterinar Josip Štupar.

— **Radicevi napadli mirne ljudi** in razorožili tri ranili tri orožnike v Dalmaciji. Iz Novograda poročajo, da so pristali Radiceve stranke na povratku iz Sibenika 1. tm. napadli dva mirna človeka in ko je prišla orožniška patrulja, je masa navajala na njo, jo razorožila ter težko ranila dva orožnika, eden je lahko ranjen. Glavni krivci so pod ključem. Težko ranjenih je več oseb.

— **Ruski krojaško-čevljarški tečaj** se odpravi v Beogradu z dovoljenjem ministrstva za trgovino in industrijo. Tečaj bo trajal 6 mesecev.

— **Zidarsko-kamnoseški tečaj** so odpravi v Nišu, Kumanovu, Skoplju in Šabcu. Tečaj bodo trajali dva meseca.

— **Zgradba vodovoda v Sisku.** Direkcija drž. železnice in Zagrebu razpisuje za dan 10. dec. t. l. pismo o formalno licitacijo za gradnjo vodovoda v Sisku.

— **Pletarska šola** se znova odpravi v Pletstvi v azbukovaškem srezi. Koncesijo ima jo bratje Palčić.

— **Danes se poročil gosp. Sava Schwarz,** bančni uradnik, z gđ. Silvo Šušteršič, učiteljico z Jesenic.

— **Cencelj tobak?** Sedaj poročajo in uprave drž. monopolov, da posebna komisija izdeluje cenik za prodajo tobaka. Govore, da postane tobak mnogo cenejši, nego je sedaj. Samo, ako bo res!

— **Velike mestne investicije** v Virovitici. Mestni zastop je sklenil zgraditi obonico, klavnico z ledenico, pokopališče in adaptirati neko veliko poslopje za stanovanja mestnih nameščenec. Stroškov bo okoli 1 milijardo dinarjev.

— **Mesto raznovrstnih spekulacij** je Duna. Sedaj pride pod obtožbo tihotapska družba 16 ljudi, ki je napravila državni škodo za 4 in pol milijarde avstrijskih kron (okoli 4 milijone dinarjev). Ta banda je prodajala tudi tranzitno blago v Avstriji mesto da bi bilo šlo v inozemstvo. Na čelu tihotapcem je znani monarhist Ferdinand Reiner.

— **Nov odvjetnik.** V listu odvjetnikov v Benetkah je vpisan vpokojeni sodni svetnik g. Fran Vidmar.

— **Trgovska šola se odpravi v Kratovo.** Za vodjo je imenovan g. Tihomir Gurić.

— **Za popravilo poštne zgradbe** na beogradski železnici postaja je dovoljen kredit 50.000 dinarjev.

— **Nezgodne rente železnikarjem** in rudarjem se izplačajo po odluki, ki ga priobči uradni list te dni. Boj za to je trajal več let.

— **Gledališki oder Narodne Obitelnice** v Spodnji Šiški vprizori v nedeljo dne 9. novembra t. l. v dvorani »Pri Valjancu« narodni igrokaz »Divji lovec«. Začetek ob 8. uri zvečer. — Predprodaja vstopnic v trgovini Tušar. 322/n

— **Balka o živo pokopani kmetici.** Pred dnevi smo zabeležili govorico o baje živo pokopani kmetici pri Sv. Jurju na Dolenjskem. Kakor nam sedaj iz zanesljivega vira poročajo, je dotična govorica popolnoma brez vsake podlage. Ose za 64-letno Ano Severjevo pri Sv. Jurju poleg Grosuplje, ki je umrla 18. oktobra. Dotičnica, ki je bila sicer zdrava in ni nikdar imela srčnih krčev, je šla tega dne jutro v gozd, da bi delavcem odkazala delo. Na potu v gozd se je nenadoma zrušila. O dogodku so takoj obvestili njenega sina, ki je takoj prišel z vozom po njo. Pripeljal jo je domov, kjer je še sprevorila par besed, nato pa se ni več zvedela. Umrla je ob pol 21. zvečer. Zadelo jo je očitno srčna kap. Na mrtvaškem odru je ležala do ponedeljka, 20. oktobra. Ob pol 9. jutro so jo odnesli na pokopališče. Vse vesti, da bi bila podvržena srčnim krčem in da bi nosila med potom na pokopališče silšali, kakor da bi se bila pokojnica obračala v krsto, so izmišljene, ker lahko izpričajo nosači Josip Goršič, Anton Gačnik, Anton Doblekar in sploh vsi, ki so prisostvovali pogrebu.

— **Dvakrat je pogorel tekem enega meseca posestnik Isanci Bakše** v St. Jerneju na Dolenjskem. Prvič mu je pogorel kozole z živinsko krmo, zadnjič četrtič zvečer pa se je vnelo gospodarsko poslopje. Plamen se je pokazal na dveh koncih in je v kratkem objel senico, pod listnjak in hlev za govejo živino. S čudovito hitrostjo so se zbrali na kraju nesreče domači gasilci, kakor tudi oni iz Mahorovca, Vrhpolja, Ostroga, Orehovice itd., katerim se je s pomočjo drugega občinstva posrečilo omejiti ogenj na označene objekte. Pri tem jih je podpirala okolščina, da je potegnila lahka burja, ki je zanašala ogorko od vasi v nasprotno smer. Ljudstvo je silno prestrašeno in zbegano, ker je gotovo, da povzroča te številne požare (štiri v petih tednih) zločesta roka, katere še ni mogoče dojeti zalotiti in izročiti roki pravice. Vzlic temu, da so rešili živino, ima pogorelec silno škodo, ker so bili vsi pridelki že pod streho. Zavarovalnica je pa uprav smešna — par sto kron. Upamo, da se bodo nesrečnega spomnili dobri ljudje — zlasti sosede.

— **Lud. Marx, tovarne lakov d. d. Domžale.** Pred kratkim se je osnovala imenovana delniška družba, ki se je te dni konstituirala. Družba se bo pečala s fabrikacijo lakov. Ta družba je bila osnovana od splošno znane tovarne lakov Marx v Gaaden pri Dunaju, ki je podobne tovarne osnovala tudi že v češkoslovaški republik, na Madžarskem in sedaj v Jugoslaviji; starejša tovarna iste vrste že obstojajo v Mainz in v Petrogradu. V tovarni v Domžalah je udeležen jugoslovanski privatni kapital. — Te dni se je začelo preizkuševati priprave v dveh topilnicah. Pri tej priliki se je v eni izolirani topilnici danes 7. t. m. dopoldne vnel lak, ki je povzročil mal požar. Požar je bil takoj v kati udušen; posebne škode ni nastalo. Na lice mesta so prispele takoj tri požarne brambe in tudi ognjegašci iz Ljubljane, ki so bili prekasno obveščeni. — Kljub tej nesreči bo obrat takoj začel. Tovarna se nahaja v bivšem valjencem mlinu na Količevem pri Domžalah, kateri so je preuredili v tovarno lakov na najmodernejši način. — Zgradba je v vsakem oziru varna proti ognju in le tej okoliščini je pripisovati, da ni nastala večja nesreča. 329/n

— **Umor orožnika.** Na posvetu posestnika Josipa Martonosija v Subotici so našli te dni zakopano truplo nekega orožnika. — Ugotovilo se je, da je orožnik ruski begunec Andrija Pogrebunjakov, ki sta ga umorila brata Josip in Janez Martonosij in nato pobegnili preko meje. Dogodek se je odigral tako-le: Oba brata sta skušala ponoči pasirati mejo in sta bila od orožnika ustavljena. Med ruvanjem, ki je nastalo med orožnikom in obema bratoma, sta Martonosijeva orožniku odvzela puško in ga ubila. Morilca sta nato truplo zavlekla na dvorišče njihovega poslopja in je zakopala. Po krvavem zločinu sta pobegnili. Obliasti so aretirale soprog obeh bratov, osumljeni so udeležbe umora.

— **Predsednik republike Argentinije** — biter sina našega izselenca. Našem izselencu, rojaku Stjepanu Bunčuzi iz Jelse na Hvaru, ki biva že več let v Argentini, se je rodil pred kratkim sedmi otrok. Po argentinski ustavi ima vsak oče, najsi bo domačin ali izoselenc in ki je doberga slovesa,

PRIDE! Kdo pride? Ona pride!

pravico sahtevati, da kumuje njegovemu sedmemu sinu sam predsednik republike. Predsednik republike Argentinije se je prošal odslavljen in prošil političnega komisarja dotičnega mesta, da ga zastopa pri krstu. Predsednik je tudi poklonil detetu zlato kolajno s križcem. Dete je bilo krščeno na ime Marcel (ime predsednika republike). Redki svečanosti so prisostvovali zastopniki oblasti in številni naši rojaki.

NASLEDNIKI ČARUGE.

Nesrečna Slavonija še vedno nima miru pred razbojniškimi tolpmi, ki dnevno ogrožajo življenje in imetje seljakov, potujočih trgovcev in drugih. Tako javljajo iz Kostajnice, da se v okolici, ki je bila eldarado Čaruge, potepa neki Petar Varičak, ki načeljuje večji tolpi in ogroža vsa tamnoško okolico. Varičak je bil tudi član Čarugove družbe. Pred dnevi so orožniki držnega razbojnika prišli v selu Morović in ga nato odvedli v Beograd. Na do sedaj nepojasnen način pa je Varičak med vojnjo pobegnil. Begunca so takoj zasledovali, toda brez uspeha.

Druga taka »cvetka« je ropar Alija, ki pohajkuje v okolici Fruške gore. Številno njegovih zločinov je od dne do dne večje in kmalu bo zatemnela Čarugova slava, kajti Alija je še drzejši in nevarnejši. Pred kratkim je na cesti Irig-Novci Sad napadel nekega trgovskega potnika, ga slekel do gola in ga popolnoma oropal. Oropani potnik je pobegnil v Irig, od koder je haš nameravalo odpotovati več potnikov v Novi Sad. Čim so čuli o napadu na omenjenega potnika, so sklenili, da raje potujejo preko Rume, kot da bi morali pasirati usodno okolico, kjer »straši« Alija.

V gozdu med Slatino in Čerajlo so trije razbojniki napadli gostilničarja Milana Borovca iz Slatine. Roparji so mu grozili z naperjenimi puškami in jim je moral izročiti vse denar. V tem trenutku pa se je v bližini pojavila orožniška patrulja, nakož roparji pobegnili. Eden roparjev je na begu vrget puško od sebe, Borovac jo je pobral, tekel za njim in ga s kopitom udaril po glavi, da se je zgrudil na tla. Prijeti ropar je komaj 20-letni Stipan Dogan. Ostala dva sta pobegnila.

Iz Ljubljane.

— **Manifestacijsko zborovanje** Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Akademski podružnica Jugoslovenske Matice priredi v nedeljo, dne 9. t. m. ob 12. uri v univerzitetni dvorani manifestacijsko zborovanje v spomin obilnice rapalskega in koroškega plebiscita. Zborovanje odpravi predsednik akademski podružnice, nakož govori univerz. profesor dr. Kušej, akademika Jurkovič in Vatovec ter predsednik Jugoslovenske Matice dr. Janko Pretnar. Slovenci, naša dolžnost je, da posetimo to zborovanje v obilnem številu.

— **Poziv sodelovalcem dinarskega dne.** Pokrajinski odbor Jugoslov. Matice v Ljubljani prosi vse one, ki so se javili za sodelovanje pri »dinarskem dnevu«, da se oglašijo danes v soboto dopoldne med 15. in 19. zvečer v pisarni Pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Pred škofijo 21/1 glede podrobnega razgovora in razdelitve mest, kjer bodo pobirali. Odbor prosi posamezne sodelovalce, da prinesejo vsak eno steklenico seboj, katero opremi Matica s svojim žigom in tekočo številko, kar bo služilo kot kontrola pri nabiranju. Nabrane svote se oddajajo v nedeljo v pisarni Jugoslovenske Matice. Prosimo, da se sigurno vsi temu pozivu odzovejo, kajti le na ta način je omogočeno organizirano zbiranje, ki je za uspeh »dinarskega dne« neobhodno potrebno.

— **Ljubljanska carinarnica** se je preselila v prostore, kjer je bil prej gradbeni oddelček državne železnice.

— **O naleziščih boleznih in njih povzročiteljih** bo predavala ga. dr. Šimec, voditeljica bakteriološkega oddelka v Ljubljani, ob 14. t. m. dalje deset večerov ob torkih in petkih, vselej ob 8.—9. na dekliski šoli pri Sv. Jakoba. Predavanja bodo javna, vsakomur pristopna in brezplačna. Priredi jih Splošno žensko društvo v Ljubljani. Na predavanja posebej opozarjamo žensktvo, roditelje in mladino.

— **Vstopnice** in besedilo za koncert »Ljubljanske Zvone«, ki se vrši v četrtek dne 13. tm. v Unioni so naprodaj v Matični knjižarni na Kongresnem trgu. Pester spored najlepših pesmi iz novejših slovenskih zborov literature in novih otroških pesmi ter izredna delavnost društva zaslužita, da ljubljanska publika dvorano popolnoma zasede. Sežite pravočasno po vstopnicah. 336/n

— **Usmiljevalni srcem!** Vpokojen železnikar, ki ima ženo s petimi otroci, izmed katerih sta dva trajno bolna, se nahaja v veliki bedi. Skromna pokojnina, ki jo dobi, mu zadostuje jedva za stanovanje, kamo-li za hrano, obleko in zdravila. Prosi usmiljena srca za podporo v blagu ali denarju. Blagohotna darila sprejema uprava našega lista.

— **Čerale Francala naznanja**, da se je 11. tečaj za družabne pogovore v poud. in četnikih od pol 19. do pol 20. razdelil na dva dela: prvi odelček vodi ga. Arsenjeva, drugega g. baron Knorrning. Novi člani se je sprejemajo v vse kurze: mesečna članarina znaša 10. — Prijava spetnega vsak večer razun ob snotobah 18. toliki sluga g. Schott v I. dr. gimn. v Tomanovi ulici, ki da tudi vse druge informacije. 327/n

— **Spored koncerta**, ki ga priredi gospa Pavla Lovistova s sodelovanjem gospe Ribičeve in prof. Ravnikarja v ponedeljek dne 10. novembra ob osmih zvečer v Filharmonični dvorani: Rimski-Korzakovi: Nimfa, Grečninov: Sloze, Gliere: Moj dan. Poje ga. Ribičeva. Kjuj: Solzla se je skala, Gliere: »Rusalka«, O ne vpletaj rož, zbudi se, Grečninov: Spomin, Noč, Vdova, Uspavanka, Musorgski: V kotu, Večerna molitev, Hopak, po e. ga. Lovšetova. Pri klavirju g. prof. Ravnik. — Vstopnice v Matični knjižarni. 330/n

— **Brezplačni srborhvarski tečaj**. Pouk za 11. letnik se prične v torek 11. tm. ob pol 7. uri zvečer v mestni deški šoli na Grabnu. Za 1. letnik se prične pouk v četrtek 13. tm. ob pol 17. uri istotam. Oba dneva se sprejemajo tudi prijave novih obiskovalcev. Pri posejanju se prosti točnost. — Odslek.

— **Udruženje vojnih invalidov**, vdov in srot, podružnica Ljubljani, vprizori v Litiji in sicer v nedeljo dne 9. novembra t. l. zvečer ob pol 8. v Sokolski dvorani igro »Svatba Krečinskega«. Po predstavi ples in prosta zabava pri g. Oblaku, kjer bodo našel vsak razvedrila ter okrepčila v obilni meri. Ker je čisti donos namenjen vojnim žrtvam, se nadejamo obilne udeležbe, ter tako pokaže vsak, da ima sočutje z ubogimi vojnimi žrtvami, ki si niso same zakrivilje toliko gorja in bede. 263/n

— **Francoski otroški vrtec** v Ljubljani. Francoski krožek v Ljubljani si usoja naznaniti vsem, ki se zanimajo za francoski jezik, da bo otvoril 15. t. m. francoski otroški vrtec z namenom, da se otroci od 6. do 12. leta igraje nauče francosčine pod vodstvom izkušene in visoko izobražene gospe. Učnina bo zmerna. Oglasiti se je pri bibliotekarju francoskega inštituta (gruzel) od 10. do 12., od 15. do 18. ure. 328/n

— **Martin Malenškov Martinov večer** priredita dne 9. nov. ob 8. uri zvečer obe CMMO podružnici za St. Peter v steklerem salonu g. Dolničarja na južnem kolodvoru. Na sporedu je godba, ples in bogat srečeval. Tudi Martinove goske ne bo manjkalo. K obilni udeležbi vabijo prireditelji. 318/n

— **Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«**. V nedeljo ob 10. dopoldne mešani zbor v društvu. Vsi in vse! — Odbor. 335/n

— **Društvo »Soča«** priredi v soboto 8. tm. v salonu »Pri Levu« »Martinov večer« s petjem, godbo, šaljivim predavanjem in recitacijami. Vstopnina prosta. Začetek ob 8. zvečer. Vabljeni so vsi člani in prijatelji »Soče«. 306/n

— **Mestno udruženje Feriálnega Saveza** poziva vse člane in dobrotovere FS na redni občni zbor, ki se vrši dne 9. t. m. ob desetih dopoldne na realni, pritličje. — Odbor. 333/n

— **Češkoslov. Obec** v Ljubljani. Loutkovno divadlo v nedeljo 9. t. m. nehraje. Prvič predstava 16. t. f. »Pohadka o črvenem Karkulcecu«. 338/n

Nikdo je ne vsil'ne, sama nas mika

Mirim čokolada!

— **KINO-ABONNEMENT.** Elitni Kino Matica (vodeči kino v Ljubljani) sprejema prijave za abonement s dnem 1. novembra 1924. — Natančnejši pogoji se izvedo pri blaginji vsak dan od 10. do 1. ure. 257/n

— **Kadar blite na vlak**, ne pozabite mimogrede kupiti karto pri Tourist-Office, sedaj v palači Ljubljanske kreditne banke (preje lokal Intercontinentala). Prihranite si s tem nepotrebno prerivanje in nepriljetno čakanje v mrzuri pri kolodvorskih blaginjah. 337/n

— **Od ministrstva za trgovino in obrt** konces. krojna šola, Zidovska ulica 3, odpravi z 20. novembrom zimski tečaj za splošno damsko in moško krojenje. Poučevalo se bo že dan in zvečer. Kroj je preizkušen, zelo lahko zapodajljiv, da se ga lahko tudi nešivilje tekom tečaja priuča. Vpisovanje ob 8. do 12 in od 2. do 7. 331/n

— **Zanimanje bo vzbudila** pri vseh hišnih gospodinjstvih, šiviljah, krojačih, čevljarjih itd. vest, da se je šivalni stroj zopet na novo izpopolnil. Je to »Stoewerjev« šivalni stroj, ki ima to novo posebnost, da ima pogreznjiv transporter »Grabeljce«. Z enostavnim premikom transporterja je stroj takoj pripravljen za šivanje, za stopanje, vezenje ali zakrpanje, kar je nadvse priporočljivo, praktično in enostavno. Stoewerjev stroj je valed tega med vsemi drugimi stroji najbolj priporočljiv. Vseled fine, precizne mehanike — na stroj nad vse miren, gladek teče, je lahek v pogonu in ne truja, tudi ako se ga poslužuje neobčajno dolgo časa. V trpečnosti, valed katere sploh ne rabi nikdar popravil, je za ta stroj določeno 15-letno jamstvo. Brez dvoma je, da bo ta stroj kmalu začel tudi po vseh naših gospodinjstvih, pri šiviljah in krojačih, kar je umavno s ozirom na izredne njegove vrline. Zalogo tega strojev ima v Ljubljani Ludvik Baraga, Selenburgova ulica 61/4, kjer se tudi brezplačno poučuje na »Stoewer« šivalnem stroju. Glej današnji glas.

— **Darila.** Uprava našega lista je prejela za »Društvo slepih« Din 100, ki jih je daroval g. Srečko Vrščič, na mesto zvezta na grob svojih dragih. — Srčna hvala.

— **Najcenojše in najnovije obleke** se dobe samo Selenburgova ulica št. 3. pri Gricar & Mejač.

— **Nevaren uzmoviti.** Včeraj je policija prišla v Selenburgovi ulici brezposelnega trgovskega pomočnika Stanka Vozla, ki je bil osumljen, da je ukradel plačilnemu natakarju Josipu Straussu, stanujočemu v hotelu »Tivoli«, lepo črno suknjo. Izkazalo se je, da je Vozel tatvino res izvršil in poleg tega so našli pri njem tudi zastavni listek neke ukradene lopice.

— **Tatvine** v cerkvi Sv. Jožeta se še vedno ponavljajo. Pred dnevi so bili s glavnega oltarja zopet ukradeni trije prtji, vredni 1600 Din.

— **Pri promociji težkočah ženskega spola** preskrbi ženska »Franc-Josefa« najboljše oblekane.

— **V Koroškem domu** na Poljanski cesti vsak petek in soboto pristane domače kolone. 328/n

— **Ukradeno kolo.** Inženirju Milanu Fakinu je bilo z dvorčnega Gospodarske c. 6. včeraj ukradeno 3000 Din vredno kolo. Za izsleditev tatu je razpisano 1000 D nagrade.

Bili ste v Rimu in niste videli papežal Vam s pravico lahko reče vsakdo, če prideite iz Ljubljane, ne da bi obiskali

Elitni Xno Matica. 6732

VROČE LJUBEZNI ŽALOSTNI KONEC.

Peterček P., zal in čeden pekovski vajenec, je gojil tople simpatije do vaječke Tinke, ki je uslužbena v neki trgovini tam za vodo. Redno je prihajal Peterček po 6. uri, da pospremi izvoljenko svojega srca. Toda Peterček se je imel prestati radi te ljubezni težke boje. Dogodilo se je, da ga je na cesti ustavil brat njegove Tinke in za dirljivo kričal nanj, »da ga skalpira pri živem telesu, če dekleta ne pusti pri miru. Toda Peterček se ga ni ustrašil in mu je v revanžo zagrozil, da ga natakne na kol ob prvi priliki. Še hušji malhem pa se je primeril Peterčku v sredo. Hodil je tam ob trgovini za vodo gor in dol, zdelal in posiljal zaljubljenega pogleda tja, od koder bi moral priti njegov ideal. Ali, prešmentana reč! Tinke danes ni bilo in ni hotelo biti. Ze je hotel presenečeni Peterček odinčiti, ko ga je nenadoma prijazen glas zvalil v trgovino. In se je Peterček vabilu hitro odzval. Stopil je v prijazni lokal, napravil sladkoprijazen obraz in vlijudno pristavil, česa da žele od njega?

V trgovini so Peterčku resno nasvetovali, da naj se nikar preveč ne ogreva za Tinko in da je boljše, da hodi svojim poslom. Kri je zavrela Peterčku. Razjarjen se je osovokolil in prišel je precej glasno za trjavati, da nikogar ne briga, s kom da on hodi. Gospodje v trgovini, med njimi je bil slučajno tudi oče Peterčkove izvoljenke, so Peterčka nekaj časa mirno poslušali. Ko pa je Peterček grozil, da s poreže vsem vratove, so gospodje napravili kratek proces. Okoli Peterčkovih ušes je zadomelo: na levo tri, na desno tri in malo za tem so ga »prijam« gospodje postavili tudi pod kap. — Kizmet...

Osrmočen in užaljen junak je nato na tihem odkuril, v petek pa se je oglašil na policiji, trdeč, da so ga gospodje tam za vodo nasiloma zvalili v trgovino in ga tam nečloveško pretepili. Policija je mnenja, da je srednja pot edino prava in je obe stranki povabila na zaslišan.

O B L E K E
O B R O K E
 MESTNI TRG 5
O. BERNATOVIC

Iz Celja.

— **Sokolsko društvo** v Celju priredi v nedeljo 30. nov. zvečer akademijo. Celjska društva se prošila, da se na prireditve ozirajo in ne prirejajo drugih prireditev na ta dan.

— **Mestno gledališče.** V nedeljo dne 9. nov. ob 20. zvečer se vprizori v drugič vlezabavna veseliga »Poslednji mož«, katere se je v petek igrala z dobrim uspehom. Cene so znižane za 25 %.

— **Mestni kino v Celju.** Mestna občina celjska je dala svojo kinokoncesijo v izvrševanje g. Ferdu Čepku, dobrovolju invalidu. Predstave se pričnejo v najkrajšem času v dvorani hotela Škoberne.

— **Nočno lekarniško službo** ima ta tedden lekarna pri Križu na Cankarjevi cesti.

— **Izdajanje in vdiranje potnih listov.** Prebivalstvo področja sreškega poglavarja celjskega se obvešča, da se izdajajo in vdirajo potni listi v inozemstvo tudi izven uradnih ur, a to le v zelo nujnih, dokazano neodložljivih slučajih. V takih slučajih naj se stranke obračajo na policijsko stražnico v Prešernovi ulici, kjer se vse potrebno ukrene.

— **Policijska kronika.** V tednu od 29. oktobra do 4. novembra je bilo v mestu izvršenih radi raznih kazenskih prestopkov 15 aretacij, raznih priljav pa je bilo vložnih 46.

— **Nesreča.** Pomožni delavec Jakob Kranjc, uslužben pri tvrdki Siemens v Celju, je harval v Gaberju na vojašnici električno žico. Pri tem ga je zadel električni tok in ga težko poškodoval. Prepeljan je bil v celjsko bolnico.

— **Požar v Ljublah.** V sredo zvečer okrog 8. ure je prišlo goreti pri posestniku in gostilnič

Zdravstvo.

Primarij dr. Fr. Minaš:

Pomen ortopedije v modernem zdravstvu.

VI.

DEFORMACIJE NA HRBTENICI IN NJIH RELACIJE V SOLI

Hrbtenica je tako obrabljena in tako brezpomemben izraz v navadnem življenju, da se moramo čuditi, kako more zavzemati tako omalovaževan organ človeškega telesa pravzaprav najtežjo in najdelikatnejšo vlogo v praktičnem življenju človeka, zlasti pri hoji.

Pomislimo samo na njen ustroj in zgradbo. Kako izvrsten stavbenik je morala biti narava, ki je vstavila iz 30 malih kosčinih sestavin, nazvanih vretenca, takorekoč naravnih stolp v obliki hrbtnice, ki je kljub svoji navidezni šibkosti zmožen brez vsake škode in napora nositi približno 3/4 teže vsega človeškega telesa. Še čudovitejša pa je, kako stvar. Kot je človek, s tem mobilnim stolpom prosto giblje, hodi, sploh ekvilibrist brez vseh naporov in bolečin.

Da razumemo vso umetnost v zgradbi človeške hrbtnice, je potrebno, da pogledamo nekoliko tudi v nižje razrede živalstva, ali pa kar v embrionalno človekovo življenje.

Cela vrsta štirinogatih živali od najmanjše med njimi, do konja, ima hrbtnico zakrivljeno v obliki mirnega loka, kar jim omogočuje le gibanje po štirih nogah. Samo nekatere vrste opic imajo drugače oblikovano hrbtnico in se morejo s pomočjo opore gibati tudi na dveh nogah.

Nižje vrste oblikovane človeški zarodek ali embrio. Hrbtenico ima kifotično zakrivljeno, tako, da se novorojenček ne more brez opore držati v vertikalni pozici. Sploh je vsak človeški individui rojen s patološko hrbtnico, ki se more komaj v teku prvih mesecev življenja toliko adekvatirati, da zavzame ono ležo, ki je po estetičnih predpisih človeškega rodu nujno potrebna.

Naloga prvih mesecev otroškega življenja je torej, da se nauči pravilno držati hrbtnico in da se ta normalno zakrivi in sicer: Zornik del hrbtnice v obsegu vrtnih vretenc mora predstavljati lahek lok na znotraj, hrbtni del se mora upogniti na zunanjo (normalna kifotiza), spodnji del se zavije zopet na znotraj (normalna lordotiza), tako da ima hrbtnica obliko nepravilne črke S. Lahko se trdi, da ima skoro vsak otrok pravilno podlago za normalno formiranje hrbtnice in da je raznim nepravilnostim vzrok le poznejši način življenja (modus vivendi). Izločiti moramo le one malenkostne procenke prirojenih hrbtničnih napak, ki izvirajo iz pomanjkanja kakavega vretenca, vsled prirojenega izpaha ali tudi vsled nesorazmernega razvoja mišic.

Sola je glavni krivec in povzročitelj nepravilnega krivljenja hrbtnice ter skoro edini vzrok neestetičnih napak mladinskega telesa. Gotovo ni moj namen obdolževati šolske vzgoje kot povzročitelja teh bolezni! Moj namen je popolnoma informativnega in instruktivnega značaja, da se dajo vzgojiteljem gotove smernice, kako se da obvarovati, oz. izogniti se s profilaktičnimi sredstvi teh neestetičnih napak ter ohraniti deco kljub sedenju — zdravo.

Težka naloga življenjskega dela, ki se začneja za otroka ravno v soli, je torej vzrok, da se prične fiziološka, normalna krivulja hrbtnice spreminjati v nepravilno ali patološko, kar se vrši v najrazličnejšem in najštevilnejšem smislu. Vendar pa nam pove že oblika hrbtnice, ki mora predstavljati črko S, na kak način se more kriviti v nepravilno obliko.

V splošnem pridejo v poštev tri skupine patološkega krivljenja, namreč:

1.) Zakrivljenje srednjega dela hrbtnice boka razja; znanost imenuje to deformacijo »kifotiza«. Iz nje izhaja najbolj znana hiba v obliki »okroglega hrbta«.

2.) Zakrivljenje hrbtnice naprej — ali znanstveno »lordotiza«, ki je bolj redka in nima za laika nikakega pomena, ker je vedno v zvezi s kakim drugo boleznijo, oz. deformiteto.

3.) Zakrivljenje hrbtnice postrani, kar Angleži zovejo dovito »lateral curvature of the spine« in ki je znana pod imenom »skolioza«. Pa tudi praktično pride največ v poštev.

Pri skupini »kifotiza« je praktičnega pomena največ »okrogli hrbet«, ki nastane iz sledečih razlogov in življenjskih neurednosti: Nepravilno držanje v soli in doma prehlta

rast, dolgotrajno sedenje v soli ali pri pisalni mizi, nezadostna prehrana, nepravilna obleka, študiranje cel dan brez oddiha in brez fizičnega razbremenja mišičevja, ki vsled tega oslabi in povzroči krivljenje hrbtnice na ven.

Da okrogli hrbet ne prispeva k lepoti telesa in stasa, ter da so vsled njega ovirani tudi notranji organi, je jasno. Otrok drži glavo in ramena naprej, lopatice izstopijo od prsnega koša, žilice in prsna koš so vtisnjeni v prsa, hrbtnica je okrogla kot pri mački in v trebuh moli naprej. Otrok vsled tega mora postati slabokrvjen, ker se pljuča ne morejo prosto raztezati in srce pritiska na sprednjo stran prsnega koša, da otrok vedno čuti neprijetno utripanje srca.

Ta forma ima zelo dobro prognozo in se lahko popravi z sistematičnim in primeranim ortopedičnim zdravljenjem. Otovo pa je neobhodno potrebno, da se otroke v soli in doma spravi opozarja, kako mora sedeti ter se ga navaja, da se pri sedenju oprisa s hrbtom na naslonjalo, ne pa s prsi na klopi.

Poleg tega profesionalnega okroglega hrbta (okroglega h. vsled poklica), najdemo tudi prirojeno formo, zlasti pri semitskih plemenih, pri rhachitičnih otrocih in tudi pri »kretinih« (cretin), ki imajo čisto poseben vzrok in rabijo samo svoje zdravljenje. V to stvar pa se nečem spuščati, ker ne spada v ta popularni članek.

Druga forma deformiteta na hrbtnici »lordotiza«, nima dosti praktičnega pomena in se pojavlja večinoma le kot spremljevalka ali postranska hiba kakke druge bolezni, n. pr. pri kifotizi, pri starih izpahih kolka in pri trdih kolkih vsled preostanih tuberkuloznih vnetij (koksitis). Pripomniti moram tudi, da je ta deformiteta pogosto vzrok izločevanja beljakovine (ortostatična albuminurija): lordotična hrbtnica pritiska na obisti, vsled česar so otroci slabokrvni in trpijo mnogo na glavobolu.

V svrhu spoznavanja bolezni navajam, da imajo otroci s to napako zelo nenaravno hojo. Trebuš je porinjen naprej, križeva kost nazaj, ledveni vretenci (Lendenwirbel) so stisnjeni naprej, tako da hrbet tvori celo udrtino.

Glede zdravljenja teh deformacij je treba določiti za vsak slučaj posebej vse potrebno, ker ne velja zanje enotno zdravljenje.

Izmed vseh napak na hrbtnici ima praktično največ pomena postrani zakrivljena hrbtnica ali skolioza; zato tudi hočem natančno opisati njene znake, njeno zdravljenje in profilakso.

Ta hiba je lahko tudi prirojena. V tem slučaju tiči njen vzrok največkrat v pomanjkanju kakavega vretenca ali celo rebra. Je pa zelo redka; in tudi zdravljenje take skolioze je brezuspešno.

Pogostejša oblika skolioze, ki se pojavlja že v prvih letih otroškega življenja, je t. zv. »rhachitična skolioza«. Ta je za poznejše življenje zelo opasna in s pravilnim zdravljenjem se mora na vsak način začeti pravočasno in sicer obnem z splošno boleznijo krivico (rhachitis). Dokler je hrbtnica mehka in dokler se bolezen nahaja v t. zv. plastičnem stadiju, se lahko računa z dobrim uspehom ortopedičnega zdravljenja. Pri zamujenih rhachitičnih skoliozah je vsako ortopedično zdravljenje problematično in izkazuje le komaj pozitivne uspehe, ker je hrbtnica trda in sklepi med posameznimi vretenci zarastli (osificirani). Vsled tega je neobhodno potrebno, da mati, oz. dojilja zelo strogo pazi na takega otroka. Najbolje je zanj, če leži na trebuhu. Sedenje mu je v splošnem škodljivo, ker se slaba hrbtnica, ki nima v mišičevju dovolj opore, avtomatično krivi vedno na eni strani ni pametno in ne priporočljivo, ker tako zavzame hrbtnica desno ali levo stransko ležo. Torej je vedno priporočljivo, da se otrok prelaga v kratkih presledkih z ene na drugo roko.

Otrok naj spi največ na trdi žimnici, kar je brezprimerno boljše kot na pernilih ali drugih mehkih posteljah, ki se podajajo in počasi krivijo otrokovo hrbtnico. Poleg tega so dobre primerne masaže, da se hrbtnično mišičevje polagoma utrjuje in ojačuje.

(Dalje prihodnje)

omogoči blizu šole napraviti vzoren sadni vrt, iz katerega bi ljudstvo zastonj delilo cepljena drevesa in ceplili bi jim ga sami zasažali in ceplili. Se bolj zanemarjena je čebelarstva. Na vsem potovanju sem našel le na en vzorni čebelnjak blizu Nedelice.

Ako hočemo dobiti v Prekmurju dobro učiteljstvo, ki bo delovalo tudi izven šole gospodarsko in prosvetno med ljudstvom, mu je treba dati izrednih nagrad in materialnih dobrin, da bo moglo na svojem mestu vstrajati. Danes se smatra Prekmurje med učiteljstvom za nekako kazensko kolonijo, zato vsak učitelj gleda, da pride čim prej nazaj v ožje domače kraje. Ne glede na to, da prekmurški kraji, razen Dol. Lendave in Murske Sobote, ne nudijo izobražencu nikakega duševnega razvedrila, ga tudi ljudstvo vsled neprestanih izprememb gleda nezaupno kot mimogredočega »prišleka«, je preselitev na novo službeno mesto dolgotrajna in draga. — Ako učitelj tudi ima svoje pohištvo, ga ne bo riskiral dolgotrajni in dragi prevozniki, a v kraju samem ne dobi drugega kot otep slame. Marsikje v soli niti stanovanja ni, še manj pa pri kmetih. Ali naj hodi učitelj ali učiteljica na senik spat? Tudi življenje v prekmurških vaseh je vključno oddaljenosti od železnice pretirano drago. Razmeroma najcenejša je še mleko, a tudi to velja liter 6 »rajns«, to je 12 K, za katero ceno se dobi celo v ljubljanskih mlekarah. — Ljudje sploh računajo še vse na »rajns«, to je goldinarje.

Večina prekmurških šol je verskih, to je rimo-katoliških. Predsednik take šolske občine je župnik. Pod Madžarsko so take šole vzdrževala skoraj popolno verske občine same, država je prispevala le neznaten del k višjim učiteljskim plačam, n. pr. kar je znašala plača nad 800 K letno. Danes plačuje naša država vse učiteljstvo verskih šol, občine nosijo le nekaj bremen za vzdrževanje, za kurjavo šol in učiteljstvu itd., a zato so obdržale staro avtonomijo. Učitelji-voditelji so bili pod Madžarsko obnem cerkveni kantorji, kar jim je donosila več dohodkov kot učiteljska služba, zato jim je bila šola bolj postranska stvar. Ljudstvo je cenilo le učitelja-kantorja, ako je lepo »speval« pri raznih cerkvenih obredih. Posebno je prišel do veljave pri pogrebi, ko se v imenu mrtvega v nalašč za vsak slučaj zloženi pesmi v žalostinki od vsakega sorodnika imenoma poslavljata, pri čemer množice unisono tulijo. Madžarski in madžaronski učitelji-voditelji, ki jih naša država zaradi jezikovne nesposobnosti ali iz drugih vzrokov ni sprejela, so ostali še nadalje kantorji ter

jih kot take ljudstvo mnogo bolj ceni in spoštuje kot novodošle naše učitelje. — To je vsekakor na škodo izgleda šole in učiteljstva. Odkar je prevzel mariborski škof cerkveno jurisdikcijo čez Prekmurje, bi se tudi ta srednjeveška abnormalnost lahko odpravila.

Največ sveta v Prekmurju je v rokah madžarskih vladstvinov, kakor so knezi in grofi Eszterhazy, Batthyany, Zichy itd. Sicer so ta veleposestva še pod sekvestri oziroma agrarno reformo, toda domače ljudstvo — bogznaj po kakšnih tajnih vplivih — si želi nazaj graščinsko robstvo, v katerem so živele generacije dolga stoletja. Resnično je, da se je z izvedbo agrarne reforme gospodarstvo poslabšalo. Mali posestniki, posebno vojni invalidi, ki so dobili od agrarne direktije graščinske njive in travnike, jih ali kljubovaje ali iz indolence (mogoče tudi vsled tajnih vplivov) zanemarijajo. Vzrok bo pač tudi ta, ker nimajo dovolj živine in gnoja. V stoletnem hlapčevanju jim je bolj ugajalo, ko so ves teden graščaku robotali, v soboto pa dobili denar, da so si nakupili živil. Tu sem bi bilo treba poslati naše pridne Primorce, pa ne na pusto Ovčje polje. Primorci bi v par letih dosegli, da bi Prekmurje vzdrževalo s poljskimi pridelki vso pasivno Slovenijo.

Prekmursko ljudstvo je vsaj na videz zelo prilazno in vpludno. Včasih je ta prilaznost že osladna, ker preveč očitno spominja na graščinsko hlapčevanje, ki je ubilo v ljudstvu vsako samozavest. Kulturno je seve močno zaostalo, kar pa ni njegova krivda. Novi rod se kaže dokaj ukaželjega, posebno so Prekmurci vneti za petje, imajo dober posluš in lep glas, kar se posebno sliši v cerkvi, kjer vse poje dvoglasno. S pevskimi zbori in gledališkimi odri bi naj pred vsem pričeli naši kulturni delavci v Prekmurju.

Za politiko se prekmursko ljudstvo malo briga, to prenušča svojem Kleku in nekaterim župnikom. V svoji nepoučenosti in lahkovernosti pa je ljudstvo prav hitro pristopno raznim demagogom. Iz tega vzroka je tudi pri zadnjih volitvah imel lahek posel Radič. Ako bi duhovščina ljudstvo pravočasno posvarila, bi se vse zopet odvrnilo od hrvatskega spletkarja. Najbolj se zanaša Radičev duh iz sosednega Medžimurja. Tretji dan po zadnjem Radičevem shodu (ki je bil prepovedan, a se je tajno vršil), je bil v Dol. Lendavi velik letni sejem, na katerega je prišlo na tisoče Slovencev, Hrvatov in Madžarov. Na cestah in v gostilnah se je slišalo samo vprašanje: »Ali si za Radiča, ali si za Pašiča?«

Gospodarstvo.

Izvoz denarja iz države.

V novembru je dovoljeno prodajati potnikom na vidirane potne liste po državnih tečajih:

za potovanje v	vrste valute	znesek valute	V Avstrijo, Madžarsko, Poljsko, Rusijo in Nemčijo mesto nacionalne valute
Anglijo	funtov sterlingov	69.13	34.16.6
Ameriko	dolarjev	313	156.50
Francijo	francoskih frankov	6.000	3.000
Švico	švicarskih frankov	1.628	814
Grško	drahem	8.710	8.710
Italijo	lir	3.600	3.600
Holandsko	holandskih goldin	800	400
Češkoslovaško	Kč	5343	5243
Avstrijo	Ka	11.088.300	—
Madžarsko	madžarskih kron	11.960.220	—
Romunijo	lej	27.700	27.700
Bolgarijo	levov	22.041	22.041
Dansko	danskih kron	1.808	904
Švedsko	švedskih kron	2.193	1.096.50
Norveško	norveških kron	2.318	1.159

Polem francoske banke.

K večeršnjemu brzojavnemu poročilu dodamo, da je zbudil med francoskimi fin. krogi splošno konsternacijo polum velikega bančnega zavoda. Gre za Banque Centrale Immobilier Commerciale, ki ima po državi 56 podružnic. Njena izguba znaša nad 80 milijonov frankov. Vest o tem polumu je presenetila in razburila tudi francosko javnost. Prizadežiti je na tisoče vložnikov v Parizu in po deželi. Policijo oblegajo z zahtevami, naj takoj nastopi z vso odločnostjo proti krivcem tega fin. kraha. Po do sedaj znanih informacijah je prišlo do poluma za to, ker je banka spekulirala letos s padcem franka in ni mogla spraviti zavoda v ravnotežje, ko je frank spet poskočil.

Policija je takoj uvedla obširno preiskavo. V centrali skrajhrane banke je zaplenila mnogo važnih dokumentov, ki so v zvezi z nepravilnim poslovanjem in spekulacijami banke. Pričakovati je, da bodo aretirane vse osebe, ki so odgovorne za ta polum. Oblasti nameravajo uvesti strogo preiskavo, da se dožene, kako je banka spekulirala in kateri čimtelji so vodili usodne spekulacije. V četrtak je bilo v zun. ministrstvu pod predsedstvom Herrnta posvetovanje finančnikov. Prosvetovanju so se udeležili finančni ministri Clementel, Robineau, guverner Banque de France Ametel, generalni tajnik Banque de France Seydoux in došlečni ravnatelj za politične zadeve Aaron a Davres. V francoskem fin. ministrstvu so se sestali tudi francoski, angleški, ameriški, belgijski in italijanski finančni strokovnjaki, da določijo program bodoče konference zaveznikov finančnih ministrov, ki bo sklicana še ta mesec na

podlagi sklepov londonske konference in določb Dawesovega načrta. Ta konferenca ni sicer v neposredni zvezi s polumom omenjene banke, vendar pa kaže, da so zavezniške države v velikih skrbih glede gospodarskega in fin. položaja Francije.

★ ★ ★

—g Novosedska blagovna borza 7. nov. Na produktih borzi notirajo: Pšenica bačka, 1 vag. 365; 75-76 kg. 1 vag. 360; oves bački za december, 5 vag. 370; fižol beli, bački, 1 vag. 440; orehi srbijanski, 3 vag. 695; koruza za december, 2 vag. 265; sremska sušina, 2 vag. 235; moka beza »oss«, 1 vag. 565; »s« 435; »e«, 1 vag. 375; otrobi bački, 1 vag. 160. Tendence netzpremenjena.

—g Hmelj. XI. brzojavno poročilo: 2. t.e.c. CSR, 6. nov. 1924. Cene so se stabilizirale na 2400—2500 SK za 50 kg.

—g Interesantna motilavica za prisilno poravnavo. Tvrdka Brandis v Novem Sadu ja zaprosila prisilno poravnavo. Aktivna znašajo 2.15 milijonov pasiva samo 1.33 milijonov, vendar je podjetje insolventno, ker se terjatve v znesku 415.000 dinarjev niso dale iztožiti — radi pomanjkanja sodnikov.

—g Obrtno-trgovske koncesije. Pišejo nam: Zelo pametno naredbje je izdala v Italiji prefektura, da bo kaznovan vsak trgovec, ki bo zasačen, da trguje bodisi brez obrtnega dovoljenja ali pa z obrtnim dovoljenjem koga drugega, ali pa če ga odstopi komu drugemu in v tem slučaju sta kaznovana obadva, poleg tega pa odvzame oblast pravemu lastniku njegovo obrtno dovoljenje. Pri nas pa se trguje boljše brez vsakega obrtnega dovoljenja, posebno tuji državljani so v tem oziru specialisti; manjše dobičke odnašajo v tulinjo iz našega narodnega premoženja, ne da bi plačali niti majnanji davek. Naš trgovec pa, ki se rav-

na po predpisih, ki radno vodi svoje trgovske knjige mora nositi vsa davčna bremenja, vedno se prekladi z oblastmi radi previsoke odmerjenega davka. Oblasti naj poskrbe, da bodo ti zakonitci, ki trgujejo brez koncesije, kaznovani; tujcem naj pa se odvzame potni listi!

—g Izvoz oglja in železa. Pišejo nam: Izvozniki oglja in železa smo čitali v Vašem cenj. listu z dne 26. t. m. za nas zelo interesantne stvari v članku »Nova afera«, pa tudi popravek dne 28. t. m. Zanimali smo se za članek lista »Samouprava« in prebrali smo se o resničnosti trditve Vasega cenj. lista. Čudimo se, da izveemo šele po časopisih, da se baje delijo razni popusti pri lomljenih železniških tarifah za izvoz bukovega oglja ali po mogoče tudi drugih lesnih izdelkov. Kje so tukaj stavoske organizacije, kot n. pr. Lesni oddelek zveze industriincev. Trgovska in obrtna zbornica, pa tudi v prvi vrsti Prometno ministrstvo, da ne obvestijo širši tu zainteresiranih gospodarskih krogov? Zahtevamo, da se merodajni faktorji pozanimajo, kaj je s celo zadevo, ker so tu tangirani ne samo posamni protežiranci, ampak vsi mali in veliki izvozniki Slovencev, Hrvatov in Srbi. In če se je to faktično izvršilo s strani prometnega ministrstva, protestiramo proti temu najodločnejše v imenu pravice, reda in čistih rok.

ZA
JESEN
IN
ZIMO
SO VSE NOVOSTI

KAMGARNA
SUKNA
DOUBL
LODEN
COUVERCOUT
PALMERSTON

ZA MOSKE OBLEKE IN SUKNE

LFAUŠ
SUKNO
TRAVERS
KASAN
KAMGARN

ZA DAMSKE KOSTIME IN SUKNE

PLIŠ
KRIMER
BARŽUN
ASTRAHAN
DEFTIN

ZA DAMSKE PLASCE IN JOPE

v bogati izbiri ter najdovršenejših kako
voiti došle.

Oglejte si zalogo in izlozbe, prepričan
bodate da se kvalitativno najbolj kupi pri

LENASI & GERKMAN
LJUBLJANA

—g Pavao Čulić: Knjigovodstvo »Ekonom — Sistem«. G. Pavao Čulić pisec izvrstno in poznatog stručnog djela Knjigovodstvo izumio je jedan vredenno jednostavni i praktični sistem vođenja knjiga, a kojem u predgovoru gore označene knjigice sam kaže sljedeće: »Svako knjigovodstvo — malo kao i velike privredne radnje — u prvom redu treba da bude točno, a uz to što jednostavnije i — obzrom na trošak vremena i papira — što ekonomičnije. Jedino takovo knjigovodstvo može da potpuno zadovoljava svojol svrši, te može da bude zdrav temelj po uspjeh i napredak posla. Ja sam samo to imao svjedočar na umu kad sam izradjivao ovdje izloženo knjigovodstvo. Pošto sam — nakon dugog praktičnog rada i proučavanja — knjigovodstva kod više stotina raznih poduzeća — sastavio ovaj Ekonom sistem, dao sam va duže vremena iskušati u praksi, a nakon toga utvrdio sam se, da on potpuno odgovara istaknutim principima. U praksi je Ekonom-sistem dao najbolje rezultate, te pošto sve poslovnice i radnje koje ga vode, samo ističu i hvale njegovu jednostavnost, središnjost, kao i preglednost to sam potpuno uvjeren, da će on prokrčiti put do sveke trgovačke i bankovne poslovnice, koja drži do točnosti, jednostavnosti i ekonomičnosti knjigovodstva. Knjiga sadržaje: A. Ekonom-sistem knjigovodstva za manje trgovine i radnje; B. Ekonom-sistem knjigovodstva za veća poslova poduzeća, a dobiva se kod Jugoslavenskog Lloydja. Zagreb, Marovska ul. 21. i kod pisca Pavle Čulića, Split, Dioklecianova br. 14.

—g Dobava moka. Dne. 10. novembra tl. ob 11. uri dopoldne se bo sklenila pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba glede dobave 120.000 kg moka (tipa 80% in trg. tipa št. 6 po uzanceh novosadske borze). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

—g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 21. novembra tl. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 540.000 kg ovasa. — Dne 27. novembra tl. pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega stekla. — Dne 2. decembra tl. pri ravnatelstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih tiskovnic; pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave ovi; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 30.000 bobin cigaretnega papirja. — Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Kako je v Prekmurju?

Železnica Ljutomer-Murska Sobota. — Cestne razmere. — Teržaven položaj učiteljstva. — Gospodarske razmere. — Primorci naj pridejo v Prekmurje! Kakšno je prekmursko ljudstvo?

Razen učiteljstva, ki se neprestano menjava, in tučata uradništva v Murski Soboti in Dol. Lendavi, se v Prekmurje prikaže le redkokdaj kak »prišlek« (Prišleke« naziva prekmursko prebivalstvo nekako zaničevalno vsakogar, ki pride k njim preko Mure). — Morebiti bo sedaj bolje, ko steče nova železnica iz Ljutomera v Mursko Soboto. Škoda le, da se ni izpeljala bliže Beltincev, kjer je izhodišče za večje naselbine na izhodu, kakor Turnišče, Dobrovnik, Bogojina itd. Ti kraji bodo tudi v bodoče imeli do postaje 2 do 6 ur hoda. Istotako bi bilo potrebno, da se podaljša železnica iz Dol. Lendave do Murske Sobote oziroma se zvežežta že obstoječi progi od meje proti Zala Egerszegu do obmejne postaje Hodoš, ker na otvoritev rednega železniškega prometa z Madžarsko najbrže še dolgo ni misti. Na obeh mrtvih progah proti Zala Egerszegu kakor proti Kermendu stojijo na naših tračnicah nepregledne vrste vagonov. Kmalu pa bo stalo le še že-

lezno ogrodje, ker se prebivalstvo pridno poslužuje ugodne prilike, da razbija lesene dele ter jih odnaša domov za kurjavo. Brzojavni drogi so že davno šli isto pot.

Ceste v Prekmurju so dosti dobro vzdrževane, kolikor je to pač mogoče ob pomanjkanju kamna in peska. Skoraj vse ceste so ravne, kakor da bi jih bili delali z ravnilom. Ze z daljave se opazijo po visokih topolih, ki se vrstijo ob vsaki strani v nedoglednost ter napravljajo pokrajino še bolj monotono in turobno. Kako prijetno se v tem oziru razlikujejo državne in okrajne ceste v Sloveniji, ki jih večinoma spremlja koristno sadno drevje ali vsaj dišeče lipe! Sadržerja je v Prekmurju sploh na zelo nizki stopnji. Večinoma se vidi po kmetijskih ograjah divje sadno drevje (lešnike), a še to skrajno zanemarjeno. Vse sadje potolčejo za mošt. V tem oziru bi bilo potrebno, da se poleg potolčenih učiteljev za sadjarstvo posebej nagrađijo učitelji osnovnih šol, da se jim

To in ono.

Morda še ne veš,

da sloni vsa moč klerikalizma na ljudski nevednosti in da vsa ogromna armada takozvanih božjih namestnikov na zemlji po navodilih od zgoraj drži maso s pomočjo bajke o peklenskih mukah v duševnem robstvu; da se cerkvena gospoda v skrbi za svoje blagostanje, ki je uživa na račun ljudskih žuljev brez produktivnega dela, ne boji nobene reči tako, kakor resnice. Zato prepoveduje nadomnim vernikom pod smrtnim grehom in večnim pogubljenjem čitanje knjig in časopisov, ki skušajo ljudi prepričati, da so vse legende o hudiču, o vicah in peklju samo izmišljeno in duhovito prirojeno sredstvo za pobijanje resnice;

da so sodobni cerkveni prvaki z malimi izjemami do pičice enaki onim pismarjem in farizejem, ki so pribili Kristusa na križ, ker je neumiljeno žigosal njihovo hinavščino; da je imel potrjeno krščanstvo, ki predstavlja dandanašnji Kristusovo duhovno ustanovo na zemlji, celo vrsto poglavarjev, ki bi jih bil Kristus z bičem izgnal iz svojega svetišča. Papež Aleksander V. (od 1492—1502) je bil izredno razuzdan človek in lahkoživec, ki je zastrupil vsakogar kdor mu ni bil všeč in nazival taka dejanja »requiescat in pace«. Imel je več otrok in končno tudi sina Roderika s svojo lastno hčerko Lukrecijo. Cerkev seveda to skrbno prikriva, ker že davno ni več to, kar je zapustil Kristus človeštvu in ker živi od znanega jezuitskega gesla: Ne glejte nas, poslušajte nas. Papež Ivan XXIII. je bil, predno so ga izvolili za papeža, morskari, čegar zločine je popisal in obsodil celo kostniški cerkveni zbor v 70 člankih. Od teh se je javno bralo samo 54, ker je bilo celo kardinalov sram, da morajo iznašati v javnost vse zločine svojega poglavarja;

da je sebična in moralno do skrajnosti pokvarjena cerkvena hierarhija spasila Kristusove nauke tako, da množijo svoje imetje celo s tako profanacijo verskega čuta, kakor je na pr. kupčevanje z odpusti (menihi so prodajali in prodajajo ponekod še dandanes odpuste po »stalnih cenah« tudi za bodočnost, t. j. za grehe, ki jih je dotični spokornec še hotel storiti; neki verni ropar si je nekoč kupil odpustke za bodoči rop in je nato s čisto vestjo oropal odpustkovo blagajno, prodajanje nepravil in komičnih ostankov (mnogi svetniki so imeli po več glav, več parov rok in nog; dobičakarji menihi so prodajali celo seno iz Kristusovih jasi, steklenice egiptovske teme itd.), izvajanje oporok in dedščin (to je šlo tako daleč, da so morali posvetni zakoni duhovnikom spisovanje sploh prepovedati; sem spada določba § 591 avstr. obč. zak. po kateri redovniki ne morejo biti priče poslednje volje umirajočega);

da je vse polno takih duhovnikov, ki navzlic tem nepobitnim zgodovinskim faktom neprestano trobijo, da jim je skrb za ljudski blagor (pri tem mislijo samo na lastne žepe) prvi in najvišji ukaz;

da je v katoliški cerkvi vse polno obredov, predpisov in določb, za katere niso vedeli ne Kristus, ne njegovi apostoli. Take novotarije so: pokora (uvedel papež Pij I. l. 157 po Kr.); samostanstvo (papež Julij I. l. 348); latinska maša (papež Siricij l. 394); poslednje olje (papež Vigilius l. 540); vice (papež Gregor I. 596); češčenje Marije (papež Gregor II. l. 715); proglašanje za svetnike (papež Janez XV. l. 993); celibat za duhovnike (papež Paskalis II. l. 1108); odpusti (papež Gelazij II. l. 1119); brezmadežno spočetje (papež Pij IX. l. 1854). Verjeti pa moraš, da je vse to določil Kristus sam, ker hoče tako cerkvena gospoda, ki si polni s tvojo nevednostjo žepe;

žena in dekle, kako so sodili svetniki o ženskah. Sv. Janez iz Damaska: Žena je slab osel, grozen črv, ki prebiva v srcu moža; ona je hči laži, prednja straža pekla, ki je pripravila Adama ob raj. — Sv. Janez Zlatoust: Žena je samoblastna kuga, ostra puščica hudičeva. S pomočjo žene je premagal hudič Adama. — Sv. Krizostom: Žena je sovražnica prijateljskega, kazen, kateri ni mogoče uiti, naravna izkušnja, nesreča, domača nevarnost, sladko dišeča škoda, zlo prirode, pokrito z lepo barvo. Žena presegla moža v vražah, v želji po maščevanju, laži, strasti in nenasitni požljivosti. — Sv. Bonaventura: Žena je podobna škorpionu; vedno je pripravljena ugrizniti. — Sv. Anton: Ženska je glava zločinov, orožje hudičev. Ako vidite žensko, mislite si, da ne stojl pred vami človeško bitje, temveč hudič sam. Njen glas je gadovo sikanje. — Sv.

Avguštin: Žena ne more niti učiti, niti pričati, niti soditi, še manj pa ukazovati. — Vkljub takim nazorom imajo tmenovani svetniki največ čestitev med ženskimi svetom; njihovi nasledniki in dozdevni božji služabniki pa v nasprotju s celibatom skrivaj zelo visoko cenijo ženski spol.

Zgodovinske reminiscence ali Srb jaha Madžara.

Med narodom popularni in povsod priljubljeni književnik, dramaturg in kulturni delavec Branislav Nušič praznuje 60 letnico svojega rojstva in 40 letnico svojega književnega delovanja. V četrtek dne 6. tm. je bil prvi dan slavnostne proslave Nušičevega jubileja. Vse kulturne, književne in prosvetne organizacije tekmujejo, da do stojno praznujejo Nušičev jubilej. Beogradski listi objavljajo toplotno in iskreno pisane članke o kulturnem delovanju našega Branislava. Listi prinašajo tudi razne anekdote o Nušiču. Polno jih je! Nekatere humoristične, komične in druge prežete globoke tragike.

V Ljubljani se še vsi dobro spominjamo, kako je nam znal Branislav Nušič v prvem letu osvobodjenja leta 1919. predložiti nam na odru ljubljanske opere v izklesanih stavkih veliko in herojsko borbo Srbije in Kalvarijo junaškega naroda čez balkanske gore... Vsem, ki smo takrat z globoko pleteto poslušali njegovo tople ljubezni do naroda dihaajoče predavanje, so nam v spominu tragične slike, kako je trpel srbski narod med vojno ter kako samozatajevalno in junaško je prenašal kalvarijsko trpljenje kralja Peter Veliki Osvoboditelj.

Ob njegovem jubileju se spominjamo obenem njegovega kulturnega delovanja v predvojnem času, spominjamo se gotovih zgodovinsko-političnih dogodkov, ki nam dajejo interesantne reminiscence osobito na značaj »madžarskega plemenitega naroda«.

V letih od 1903. do 1906. so vodili Madžari ogorčeno državnoopravno opozicijsko politiko proti absolutističnemu Dunaju. Takrat, posebno leta 1906. so Madžari alarmirali ves kulturni in civilizirani svet, da hoče Dunaj uvesti v Budimpešti absolutizem ter da skuša iz velike neodvisne in suverene Madžarske ustvariti premagano, nekoliko avtonomno pokrajino. Boj med Dunajem in Budimpešto je zavzel zelo ostre oblike. Vstili so se na Madžarskem kraljevi komisarji. Leta 1906. je borba prikipela do vrhunca. Dunaj je poslal v Budimpešto barona Fejervarya, ki naj bi izvedel nove volitve magari tudi v senci bajonetov. Ta baron je namreč izrekel pri neki priliki krilatico: »Mogoče je tudi z vojakii voliti poslanice!« V opoziciji so stali voditelji liberalne stranke, zlasti Kosuth, dalje Lengyel in drugi. Nekateri opozicijski magnati so bili pod stalnim policijskim nadzorom. Naravno, da je opozicija vporabljala proti Dunaju vsa parlamentarna sredstva in deloma izvenparlamentarna. Takrat je tudi Beograd vodil gospodarsko borbo z Avstrijo, šlo je za podpis trgovinske pogodbe, v kateri je zahtevala nenasitna Avstrija delekosežne koncesije od strani Srbije. Madžarski opozicijski so izrabili ta zunanje-politični moment v svoje namene. Napovedali so oficijelni poset vseh uglednih zastopnikov opozicije v Beogradu. Dunajsko časopisje je takoj zagnalo huronski krik in vik ter naglalo madžarske poslance z veleizdajali. Vse dunajske intrige niso zalegle, da se poset ne bi vršil. Košutovci so naznanili poset Beogradu z željo, da žele spoznati srbske razmere in življenje, v bistvu pa je bil cilj temu posetu, da Madžari zaigrajo igro dunajskemu »Ballplatzu«.

Beogradske politične in vodilne kroge je ta poset povsem iznenadil. Da ne bi Dunaj napačno s političnega vidika tolmačil tega poseta, je bilo v Beogradu sklenjeno, naj Madžare sprejme kot goste Novinarsko združenje. Takratnemu predsedniku Branislavu Nušiču je bilo naročeno, da pripravi in izdela sprejemni program. Vse je bilo točno pripravljeno. Madžari so se divili slovanski gostoljubnosti. Branislav Nušič je imel veliko težko. Srečno jih je premagal.

Poset je bil sijajen. Skupino poslancev in novinarjev je vodil je vodil posl. Rakoszy, med drugimi so bili v družbi Smreczanyi, Zoltan Lengyel, Janos Hock itd. Pri »Kolarcu« so beogradske novinarji priredili na čast Madžarom svečan banket. Po entuziaističnem pozdravnem govoru Bra-

nislava Nušiča so bili Madžari tako fascinirani, da so dvignili Nušiča na rame ter ga začeli nositi po dvorani. Prekladali so ga z rame na ramo. Končno ga je dvignil na svoje rame posl. Smreczanyi. Navdušenje je prekipelo. Neki srbski novinar, videč Nušiča, kako jaha Madžara, mu je skrivaj šepnil:

»Dost! Ne more te človek več nositi!«
»Naj nosi, prosim Te, naj nosi«, je odgovoril Nušič. »Madžari jahajo Srbe že več, kakor štiristo let, pa dovoli, da eden Srb jaha Madžara vsaj pol ure!«

Nušič je izrekel te besede zelo glasno. Po dvorani je nastal ogromen smeh. Ko so Madžari izvedeli za vzrok smehu, so buhnil še v večji smeh.

Skoraj v isti dobi ste bili na našem slovanskem jugu beleženi dve značilni dnevni vesti. V Beogradu so socialisti priredili izgrede. Dunajski tisk je stvar pogrel in zelo napihnil, javljajoč o velikih kravalih v Beogradu. Objektivni opazovalci pak so javljali v inozemstvu: »Kralj Petar se je vozil pri demonstracijah po mestu brez vsakega spremstva«. — V Zagrebu je tisti čas pihal drugačen oster veter, ki nikakor ne bi pustil hujšača Radiča pri svojem delu. Hrvatski tisk je bil pod strogo cenzuro. Svobode tiska niso poznali. »Obzore«, »Pokret« in drugi listi so bili neumiljeno plenjeni, tudi če so prinašali novice iz madžarskega vladnega tiska, ki pa niso bile ljube vladnim eksponentom v Zagrebu. Zaplenjene so bile novine celo radi objave vesti iz madžarskega uradnega lista.

Nušičevo šalo so že vsi popolnoma pozabili. Nikdo se je ni med svetovno težko borbo več spominjal. Bilo je 22. marca 1917. V madžarskem parlamentu je posl. Smreczanyi, oni, katerega je jahal Branislav Nušič, vložil nujno interpelacijo, zahtevajoč, da mora vlada enkrat za vselej napraviti konec velikosrbski propagandi, obenem je strastno in pavšalno obdolžil hrvatskega poslanca barona Rajačiča, da je bil v zvezi z Narodno odbrano. Zanimivo je bilo nato poročilo »Pester Lloyd«, ki ga je priobčil o tej interpelaciji. Ta budimpeštanski list navaja o debati, nastali povodom interpelaciji.

Ko je posl. Rajačič hotel govoriti o prizoru, kako je Nušič jahal g. posl. Smreczanyja, je opozicija izgubila potrpljenje. Grof Andrássy je skočil po konci ter neprestano udrihal z usnjato aktovo torbico po pultu. Dvignila se je cela opozicija. Rakovsky je kričal iz vsega grla. Smreczanyi je tolkel z desnico po pultu in se vedel kakor besen. Kričal je, oddaljil se je od svoje okolice ter hitel do referentovega sedišča in tam nekako dejal predsedniku, odhitel je nato s tribune ter bežal proti vratom. Polonyi je grozovito vpil in zahteval od opozicije, da mora zapustiti dvorano. Velikanski vihar. Posl. Rajačič je ponavljal mirno anekdoto o jezdecu Nušiču, ki je jahal posl. Smreczanyja, kar je izzvalo najstrašnejše psovke in vzklike: »Veleizdajnik! Ne šalite se! Brezobraznost! Svinjarija!«

Rajačič: »Ko je Nušič že dolgo jahal na vratu Smreczanyja« ...

Nastal je zopet vihar. Levica je udarjala ob klopi in vpila.

Grof Polonyi: »To ni madžarski parlament! Prepričaj se radi nekega srbskega vohuna!«

Rakovsky: »To je cinizem! Nečuveno!«
Rajačič: »Ze Srbom je bilo to preveč, ker je Nušič jahal tako dolgo na vratu...«
Smreczanyi, razjarjen, je zletel k predsedniku: »To je svinjarija, nesramnost!«

Rajačič: »Nušič je dejal to-le: Madžar že štiri sto let sedi Srbom na vratu, zakaj ne bi jaz sedel pol ure na vratu tako »feš« Madžaru« ...

Velik trušč na levisi. Smeh na desnici. nci.

Szymegyi: »Pijana svinja! Ne poslušajmo tega izdajnika! Sramota! Idimo ven! Idimo!«

Milivoj Predić ki je zbral mnogo Nušičevih anekdot, pristavlja k temu: Nušič nikdar ni mogel niti sanjati, da bo imel njegov humor toliko moč, da razžene cel parlament. Radi tega dogodka so se odnosi med opozicijo in vladinimi pristasi tako poostri, da dolgo ni bilo niti ene seje parlamenta, zakar je bilo njega delo odloženo na nedoločen čas ...

Kako srčno si želim

da bi mi Miklavž prinesel lepo in elegantno zimsko suknjo, tako, kakršne izdeluje in dobavlja tvrdka

Drago Schwab, Ljubljana.

O. S. Marden:

Kdaj je uspeh — neuspeh?

Prevel F. S.

1. Ako delate manjvredne stvari, ko vam je mogoče delati boljše.
2. Ako je iz vašega govora razvidna duševna revščina.
3. Ako ste živeli dvolično življenje in izvrševali dvoličnecine.
4. Ako je uspeh napravil iz vas telesno podrtijo, žrtev živcev in vitsov.
5. Ako iz vas vaše življensko delo ni napravilo jasnejšega, plemenitejšega in večjega človeka.
6. Ako je bilo delovanje najfinejših možganskih celic izključeno iz snovanja čistilnosti.
7. Ako živite le za jed in pijačo, kratkočasie in za nakupičevanje denarja.
8. Ako je bilo vse sočutje izpodrinjeno od sebične vdanosti svojemu poklicu.
9. Ako vam vaša vest zaradi uspehov dela očitke in ako je uspeh oropal vaše življenje solnečne krasote.
10. Ako vaš značaj ni obdarovan z večjim bogastvom, kakor pa vaša denarnica.
11. Ako vaši otroci ne vidijo v vas najboljšega prijatelja poleg mame.
12. Ako ste se poglabili v svoje delo tako, da ste se v resnici odtujili svoji rodbini.
13. Ako se ravnote po načelu: dobiti kar največ mogoče in dati kar najmanj mogoče.
14. Ako vam uspeh ni prinesel poslanstva o

kulturi, vzgoji, potovanju in o priložnostih, da bi pomagali drugim.

15. Ako je zadovoljitev vaše čistilne nestrmičnosti stremjenje in upe drugih.
16. Ako se izgovarjate, da nikoli nimate časa, da bi se brigali za svoja prijatelja, za uljudnost in za lepe navade.
17. Ako je pohlep po večji množini denarja, zemljišč, hiš in vrednostnih papirjev postal vaša vodilna strast.
18. Ako ste radi svojega uspeha duševno in npravno postali zakrtni ali ako je vas uspeh oropal podjetnosti in mladostne navdušenosti.
19. Ako ste postali radi njega trdi, nedostopni napram potrebam in bolestem drugih ljudi ter nasprotnik bednih in nesrečnih.
20. Ako ste izgubili na svoji poti spoštovanje do samega sebe, odločnost ter oblast sami nad seboj in druge človeške čednosti.
21. Ako ne nadkriljujete svojega poklica, ako niste večji človeke, kakor pravnik, trgovec, zdravnik ali učenjak.
22. Ako vaš uspeh krati, tlači in uničuje pravice drugih ljudi. Ako vas uspeh slepi tako, da ne vidite interesa človeka na drugem koncu trgovskega posla.
23. Ako je pohlep po denarju omračil in utenisl življenje vaše žene, ako jo je oropal potrebnega odpočitka in razvedrila ali zabave kakoršnekolik vrste.
24. Ako je živčna razdraženost, povzročena radi stalnega dela, brez vsakega oddiha, napravila iz vas suroveža, ako ste doma, in škodljivec teh, ki za vas delajo.
25. Ako je vaš vzgled upropastil druge ljudi, ako je vaša nepravilnost in vaše tiranstvo poznalo moze in žene v obup ter uničila njihovo vero v Boga in v ljudi.
26. Ako je v vaših rokai nečastni in prigrlofani denar, ako vaša sreča zakriva pogubo vdov in sirot ali uničenje dobrih možnosti drugih ljudi.
27. Ako ste na izraze ljubezni svojih otrok odgovarjali z zavrnitvijo, ako ste jim odrekli pomoč svoje družbe in ljubezni polne vspodbude v letih njihovega razvoja.
28. Ako ste oropali te, ki za vas delajo, tega, kar jim po vsi pravici gre, vi sami pa igrate človekoljuba ter razdeljulete mali del svojega nepravilnegega dobička v dobre namene ali v svrhe ustanovitve javnih zavodov.

Zdrava deca!

KATERI PISALNI STROJ SI NAJ NABAVIMO?

Da bomo z nabavo pisalnega stroja zadovoljni, je merodanih več vidikov: dobra konstrukcija, prečlnost, trpežnost, priročnost, dober material, pa tudi lična oblika. Med 52 pisalnimi stroji raznih sistemov, ki so bili uvedeni v strokovnih šolah: v nekdanji zasebni trgovski šoli Ant. Rud. Legata v Mariboru, v trgovski šoli dr. J. Pinka v Gradcu in v sedanjih šoli za stenotipijo Ant. Rud. Legata v Mariboru se je pisalni stroj »Continental« najboljši obnesel. »Continental« je izdelek svetovno znane tvornice »Wanderer« v Schönnau pri Chemnitzu, kjer izdelujejo tudi slovita motorna kolesa in avtomobile tipa »Wanderer« ter seševalne stroje »Continental«. Pisalni stroj »Continental« velja med strokovjaki kot najboljši med vsemi pisalnimi stroji. Tudi v deželah, kjer so pisalni stroji doma, prednjači »Continental« kot najboljši priljubljena marka. To izborna marko ima v samoprodaji za vslo Slovenijo tvrdka ANT. RUD. LEGAT, MARI-BOR, le. Slovenska ulica 7, telefon 100. — Tvrdka nima nobene podružnice! Za izborno kakovost tega pisalnega stroja jamči dejstvo, da je »Continental« v severni Sloveniji povsod uveden in najbolj razširjen. Najboljša reklama zanj so vsi, ki ga imajo, ker ga hvalijo. Vprašajte in prepričali se bode!

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Kapetan ladje je ravno zaklical, naj se odmakne, da bo mogel varno in zanesljivo ustreliti. Pavlovič pa se ni oziral na to svarilo, ampak je stopil k opici ter ji položil roke na njena ramena. Lasje so se mu ježili in mrz se mu je razlil po hrbtu, pa vendar se je premagal in vstrajal v tej poziciji.

»Pojdi!« je zaklical z zapovedujočim glasom in je pričel opico odganjati stran od mornarjev, ki so ležali po tleh napol omamljeni in s strahom in grozo v očeh.

Opica je mirno in počasi sledila ukazom in trudu Rusa in ni kazala nikakih znakov, da mu hoče storiti kaj hudega. Kapetan je obstal in začuden zrl v to nenavadno dvojico.

»Bežite stran, odmaknite se, Mihailo!« kriči kapetan. »Ustrelim jo naravnost v mozeg, da v bodoče ne bo trgala in uničevala mojih najboljših mornarjev.«

»To ni bila njena krivda,« je zagovarjal Pavlovič. »Prosim Vas, ne streljajte. Vaše moštvo je pričelo — ono je prvo napadlo. Saj vendar vidite vi sami, da je žival popolnoma krotka. To je moja opica. Jaz sem si jo vzgojil, imam jo rad in ne dovolim, da bi mi jo kdo ubil.«

Vera in upanje na denar, katerega bi si mogel v Londonu zaslužiti, ga je tako omamljalo, da je pozabil celo na spoštovanje, katero je dolgoval kapetanu ter je postal odločen, razdražen in nasilen v svojih besedah.

Kapetan je odmaknil revolver. »A, tako, moštvo je začelo?« je ponavljal za Pavlovičem. »Kako pa je to bilo pravzaprav, fantje?« je vprašal, obrnjen proti mornarjem, ki so se pobirali iz tal. Nihče izmed njih ni utrpel resnejših poškodb, razen moža, ki je opico zbadal z bucko; ta pa je imel ramena tako močno pretrgana, da se je moral zdraviti teden, štirinajst dni.

»Simpson je pričel,« pravi nekdo od moštva. »Zbodel je opico z bucko in ona se je vrgla nanj. Mišlim, da je poštene dobil, in to tudi zasluži. Potem smo se opice lotili tudi mi drugi, toda vsi smo slabo naleteli. Pa to ji ni štet v zlo. Žival vendar nima razuma, a mi smo nanjo planili kar vsi naenkrat.«

Kapetan se je vprašujoče ozrl na Simpsona, ki je ponižno priznal, da je to resnica. Nato se je kapitan približal opici, da se prepriča o njenem značaju in njenih nrvah. Dasi se ji je bližal z napetim in vzdignjenim revolverjem, se opica ni zganila, ampak je mirno šepetala Rusu nekaj v uho. Ko je zapazila, da se ji bliža, je ležla po vseh štirih proti njemu, nato pa se vrvavnala, kakor v pozdrav in dobrodošlico. Njen obraz je imel izraz previdnega motrenja in pozornosti, da izključi vsa presenečenja. Tesno se je naglila k častniku, mu položila

eno tace na rame, oči pa je resno in globoko uprla v njegov obraz. Nato se ji je izraz v obrazu izpremenil in izraz bolečnega razočaranja in izprsa se ji je izvil globok, skoro človeško-bolestni vzdih. Ogledovala si je potem še krmlarija in oba novodošla mornarja, pri pogledu na vsakega vzdihnila in se končno vrnila k Pavloviču. Sedla mu je k nogam, kakor bi hotela izraziti, da je to njen gospodar. Od tega trenutka se ni več zme-nila za ostale osebe, tako da je bilo jasno, da je na prejšnji spopad z mornarji že pozabila.

Ko se je družba vračala na krov ladje »Marjorie«, je opica spremljala Pavloviča očividno z namenom, da mu hoče vedno slediti. Kapitan iz sočutja do ubogega Mihajela temu ni ugovarjal. Tako je opica prišla na ladjo. Kakor je kazalo celo njeno obnašanje, je bila popolnoma krotka in domača. Samo eno čudno lastnost je izraževala: pozorno je ogledovala vsakega novega človeka, s katerim se je prvič srečala, in vedno se ji je izprsa izvil globok vzdih, kakor vzdih razočaranja. Častniki in znanstveniki na ladji so se pogosto razgovarjali o tih njenih čudnih navadah, toda nihče si ni znal razlagati njenega obnašanja, kadar je opazila kak novi obraz.

Ako bi opico našli na celini ali na kakem obljudenem kraju, bi si morda mogli na kak način njeno obnašanje razjasniti. Tako pa so jo odkrili v pustem, zapuščenem in neobljudenem kraju in ni bilo zato najmanjše opore za razjasnila njenih na-

vad. Stari Mihajel pa je na vprašanja, kje je vzgajal to opico, vedno trdovratno molčal. Zdelo pa se je vendar, da opica išče nekoga drugega. V prvih dneh bivanja na ladji je hodila in begala semintja in pregledala najskritejše kote ladje. Ko je spoznala celotno posadko ladje in prebrskala vse prostore na njej, je postala popolnoma brezbržna in apatična ter se ni zanimala za nobeno stvar ali dogodek več. Niti napram Rusu ni kazala več zanimanja, razen v času, ko ji je prinašal hrano. Niti napram eni osebi na ladji ni bila prijazna ali naklonjena. Kljub temu pa je ostala mirna in ponižna. Nikomur ni storila najmanjšega zla. Zato se tudi ni nihče čez njo pritoževal.

Večinoma je opica sedela na prednjem delu ladje in se razgledovala po obzorju, ki se je široko razprostiralo naokoli. Videti je bilo, da je rado-vedna, v katere kraje bo ladja plula in v katerih novih pristaniščih bo pristala; radovedna je bila na nove ljudske obraze, katere je vedno v vsakem pristanišču s posebno pozornostjo in natančnostjo opazovala. V vsesplošnem je bil Ajaks, kakor je moštvo opico krstilo, inteligenten in posebne pozornosti vreden božji tvor. Toda ni bila samo njena nenavadna inteligenca, ki je vzbujala vsesplošno občudovanje in začudenje. Splošno občudovanje in občutek groze je vzbujala tudi njena 7 čevljev visoka postava in njena strašna, divja telesna moč. Kljub vidni njeni starosti njene telesne in duševne moči niso niti malo izgubile na sili in prožnosti.

Jos. Bergman,
Ljubljana, Poljanska cesta 85.
!! 25. leto obstoja trvdke !!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

IV JAX in SIN
Ljubljana, Gosposve'ska 2.

Pisalni stroji
izborna konstrukcija
in el-svetloba svetilov
iz Dvorane v Ljubli
Ostrogovska 1, 1907
Varnostne svetilke
brezoklona.
Posredna deli belos
in sivih strojov

10 letna garancija.
Pisalni stroji „ADLER“
Ceniki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Walfenrad.
Začasno znižane cene.

Vsled nujnega odhoda je potrebna zobozdravniška močda
za prevzame prvotno prakso v središču Beograda, in
sicer s gotovim kapitalom, da pristopi kot družabnik ali
zastopnik. Nastopiti je treba s 1. decembrom t. l. Cenjene
ponudbe je treba poslati do 20. novembra. Pogoji navedeni
vse ugodni. Javiti se na **PUBLICITAS D. D. oglašni
zavod, Beograd, Pozorišna ul. 2, pod številko 999**

Najboljši šivalni stroji
so edino le
JOSEF PETELINCA
znanka
Gritzner in Adler
za rodbinsko in obrtno rabo
2715
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika

Večletna garancija - Peak v voženju hroščapljen

FR. P. ZAJEC
izpravljalni optik
Ljubljana
Stari trg št. 8.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svoje zaloge
deležnikov in solastnikov
ter sprejemajo njihove
palič.
Popravila so izvršujejo točno in solidno.

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.
krovec, stavbni, galanterijski in okrasni
klepar. Instalacije vedovodov.

Popravljanje posod iz pločevine za
firnež, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škafle)
3245 za konzerve.

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica
Ivan Bricej, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerne. 1798

Lisičje kože
sprejema v črno, alaska, križasto,
skunks barvanje in strojenje —
PRVA JUGOSLOVENSKA BAR-
VARIVA, KRZNARSTVO IN STRO-
JARSTVO Z ELEKTRICNIM
OBRATOM. Delo se sprejema:
LJUBLJANA, KRIZEVNIŠKA 7.
13119

ZAGICE
tvornica orodja
zlati
Pelikan
Dien VII. Siebenstern 24
Ilustrirana lista zaloge proti
vpošiljavi 10 dinarjev. 6514

Nosim
perilo, kravate, rokavice, noga-
vice itd. od turške
A. Šinkovac nasl. A. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.
65 T/III

15 letno Jamstvo
najpopolnejši **STOEWER** šiva-
ni stroj s pogreznim
transporterjem (grabelj); z
enostavnim premikom je pri-
pravljen za šivanje, vezenje
ali šivanje
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Selenburgova ul. 6, I. 116 T

Najnovejši pat. izum. Izvratna novost.
B. O. B. tvornica beton. blagajn
— d. d. Vukovar —
Brzovjaka: Bob, Vukovar — Tel. int. 56
Proizvodnja in odprava vaskovratnih
blagajn iz jeklobetona
omar za dokumente
tresornih vrat itd. itd.
v najlepši in najsolidnejši izdelavi.
Glavno zastopstvo in samoprodaja za
celo Jugoslavijo: **Armin Goldstein**,
agenta in komisijonalna trgovina Vu-
kovar.
Zastopstvo in depot: **Metador**, Zagreb
Ilica št. 5. 29 T
Brezpogovorna sigurnost proti ognju. Največja sigurnost proti vltomu.

NOVO! **Največje zanimanje** NOVO!
vlada za zgradbo stanovanjskih hiš v sistemu
„SEIDEL“
ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko do-
višeno, najhitrejša in najcenejša. Splošno pozornost vzbujajo
nosniki sistema „SEIDEL“
kateri nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade
itd. Natančnejše podatke dobite pri stavbnem podjetju **Ja-
kob Accetto**, sin ing. **Viktor Accetto** in drug.
Ljubljana, Tabor št. 2. 85 T
Stopnice - SEIDEL - ograje.

tovarna negavla in pletenla Ustanovljena
Stara M. FRANZL & SIN 1888
lastnik **FELIKS FRANZL**
v Ljubljani, Privoz 10. — Pošt. predal 44.
40 T

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Damska in otroška konfekcija — priporoča ravno došle
kрасne jope tudi za deklice, teleznike, oblečke in druge pletenine
bluze, jumperje, krila, obleke in drugo damsko konfekcijo
OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE velika izbira. 112-T

Klavirje
uglašuje in popravlja solidno in
točno ter gre tudi na deželo.
Feliks Povše Ljubljana
Tržaška c. 45
61 T

„ELEKTRIT“ plošče za
brusenje žag in alata,
mazalnice, pile. Asbest,
Klingerit, transmisije, jer-
menje za pogon strojev.
Vse tehnič. potrebščine.

Franc Szantner
Ljubljana
Selenburgova 1

Trgovina vseh vrst čevljev
za gospode, dame in otroke
Specialist za ortopedična
in anatomska obuvanja.

Izšla je
Blasnikova
**: VELIKA :
PRATIKA.**
za navadno leto 1925
ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je
najstarejši slovenski kme-
tijski koledar, koji je bil
najbolj vpoštevan že od na-
ših pradedov.
Tudi letošnja obširna iz-
daja se odlikuje po bogati
vsebini, zato pride prav
vsaki slovenski rodbini.
Dobi se v vseh trgovinah
po Sloveniji in stane 5 D.
Kjer bi jo pa ne bilo do-
biti, naj se naroči po do-
pisnici pri
J. Blasnik naslednikih
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg št. 12.
6146

Alfa Separator d. d.
ZAGREB (A. PENEJ)
Največje skladišče svih
mlečarskih potrebštin
separatorskih, kanta za mlijeko,
maslenice, brašnarije, kolofor,
hladilne, spirite, teče za air.
Zastopstvo za Slovenijo:
LJUBLJANA, RESJEVA C. 9, I.

na dan 4. decembra t. l. iz Splitske luke (Dalmacija).
Cremenost moderna. Ima 2 vijaka in oljno kurjavo. Potnikom so na razpolago vsi deli parni-
ka, ker ne vsebuje I. in II. razreda; ima pa izboljšani ekonomski III. razred, III. kabinski
razred in medkrovi. V vsakemu razredu je obednica, kadilnica in shajališče v modernih
dvoranah. Potniki imajo priliko se ukrcati v domači luki, se ogniti mučnemu prekladanju
na evropskih tujdržavnih železnica in se lahko posluževati svojega materinskega jezika.
Za naročila in vsa druga navodila se je obrniti
na središču (naslov zgornj) in na filijalke: BEOGRAD, Balkanska ulica 25; VELIKI BE-
ČKEREK, Kraljeva Petra trg 4; ali na podzastop.: SUŠAK, Karlovačka c. 161, I. GJ. Ivošević,
SIBENIK, Josp. Jadronec; SPLIT, Franjo Kukuljić, D. oklejanova obla 2; GRUŽ, Ivo Lovri-
čević; METKOVIĆ, — Zastopstvo za Slovenijo: Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ul. 30
Nikica Carević.

Kožuhovina vseh vrst
na izbiro pri
L. ROT, Ljubljana, Gradišče 7. 74-T
Strojenje, barvanje. Izdelava kožuhovine.

„Delta“, trgovina željeznom robom d. d. Zagreb,
Martićeva ulica 8. — Skladišče: Cernomerec (lastna zgrajba)
Telefon: 10-86, 16-17, 19-45. — Brzojavni naslov: **Gradelta**.
Priporoča: železniške in tramvajske potrebščine za
državne, industrijske, poljske in cestne železnice, železo in plo-
čevino, žice, cevi.
Reprezentant v Ljubljani: **A. LAMPRET, Krekov trg 10.**

Telef. **Larnice Osram** Telef. št. 3
kupite najceneje pri
IVAN BOGATAJ, koncesionirano
LJUBLJANA, Kongresni trg 19, poleg Nunske cerkve
elektr. podjetje
Trgovina in zaloga instalacijskega materijala, telefonskih
aparatur, modernih lestenec in svetilk ter modernih si-
gnalnih naprav proti vltomu. 100-T

OMEGA
To je ura za
vse življenje!

Najnovejše klobuke
iz svile, klobučevine, baržuna kakor vse
potrebščine za modistinske priporoča
modni salon 14006
Stuchly-Maške
LJUBLJANA — Zidovska ulica št. 3.
Cene najnižje. Dobro blago.

Alfa Separator d. d.
ZAGREB (A. PENEJ)
Največje skladišče svih
mlečarskih potrebštin
separatorskih, kanta za mlijeko,
maslenice, brašnarije, kolofor,
hladilne, spirite, teče za air.
Zastopstvo za Slovenijo:
LJUBLJANA, RESJEVA C. 9, I.

Odprava potnikov
iz domaće luke „SPLIT“ v Juž. Ameriko
„CONSULICH-LINJA“ „CONSULICH-LINJA“
Glav. zastopstvo „B“ Cesta „B“ 3.
za Jugoslavijo: **J. G. Drašković, Zagreb, Telef. 24-98.**
naznanja v Južno Ameriko (Rio de Janero, Santos
Buenos Aires) namenjenim potnikom odhod svojega
6695 velikoga, prekooceanskoga parnika
„BELVEDERE“
na dan 4. decembra t. l. iz Splitske luke (Dalmacija).
Cremenost moderna. Ima 2 vijaka in oljno kurjavo. Potnikom so na razpolago vsi deli parni-
ka, ker ne vsebuje I. in II. razreda; ima pa izboljšani ekonomski III. razred, III. kabinski
razred in medkrovi. V vsakemu razredu je obednica, kadilnica in shajališče v modernih
dvoranah. Potniki imajo priliko se ukrcati v domači luki, se ogniti mučnemu prekladanju
na evropskih tujdržavnih železnica in se lahko posluževati svojega materinskega jezika.
Za naročila in vsa druga navodila se je obrniti
na središču (naslov zgornj) in na filijalke: BEOGRAD, Balkanska ulica 25; VELIKI BE-
ČKEREK, Kraljeva Petra trg 4; ali na podzastop.: SUŠAK, Karlovačka c. 161, I. GJ. Ivošević,
SIBENIK, Josp. Jadronec; SPLIT, Franjo Kukuljić, D. oklejanova obla 2; GRUŽ, Ivo Lovri-
čević; METKOVIĆ, — Zastopstvo za Slovenijo: Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ul. 30
Nikica Carević.

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarov **Bösendorfer, Czapska**
Ehrbar, H&I, Schweghofer, Original
Stingl Ltd.
Tudi na obroke. Tudi na obroke.
Jerica Kabad, roj. Dolenc, Ljubljana,
Hilšerjeva ulica številka 5.

Velika izbira najnovejših 6470
:damskih klobukov:
Novosti vedno v zalogi.
Barborič - Završan
Ljubljana, Mestni trg št. 7.
Točna postrežba. Cene nizke.

la KNOCH jermenje za pogon
Rezano je samo iz naj-
boljih volovskih kru-
ponov garantirana te-
žina 0-98 - 1, šivano,
lepljeno in pretegnjeno,
vseh dimenzijah na
skladišču. Tel. 247.

A. LAMPRET, LJUBLJANA, Krekov trg 10
Tvorniško skladišče: ZAGREB, Ilica 44
dvorišče (Hotel Royal) 108-T Telefon 20-54

Sanatorium Dr. K. Szegő
za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).
Dietno liječenje za debljanje i krepčenje. Prvorazredni zavod
za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoff-
wechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 godina
primaju se i bez pratnje. 69 T

Kje se najbolje kupi, je že brez dvoma znano!
„Pri nizki ceni“ 6718

Ignacij Žargi, Ljubljana, Sv. Petra c. 3.
Nudi cenj. odjemalcem veliko izbiro za krojače in šivilje. Velika
izbira rokavic, nogavic in površnih ženskih volnenih jopic. Razno
moško, damsko in otroško perilo, ter raznih zimskih potrebščin in
vsake vrste kravate i.t.d. po priznanih nizkih cenah.

Na debelo! Na drobno!
Tovarna vijakov
Splošne stavbene družbe
Maribor, Aleksandrova cesta 12.
Vijaki za les vsake vrste in vsake
velikosti, zakovice za pločevino iz žele-
za, bakra, medenine in aluminija.

Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani
prodaja 75 T

premog
iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi
za industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvo-
vrstni češkoskovaški in angleški koks za livarne in do-
mačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete
Naslov: Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

Zahvala in priporočilo.
Podpisana se zahvaljujem slavnemu občinstvu
in p. n. stalnim gostom za obilni poset in zaupanje,
ki so ga izkazovali mojemu prerano umrlemu so-
progu g. **ALESU ZALAZNIKU**.
Obenem naznanjam, da bodem nadaljevala go-
stilniško obrt v
restavraciji „pri Šestici“
in zagotavljam vse cenjene goste, da bodo istotako
kakor doslej, tudi unaprej postreženi v popolno
zadovoljnost.
Za obilen obisk moje restavracije se najviljud-
neje priporočam z velespoštovanjem
Terezija Zalaznik,
restavratorka.
Ljubljana, 8. novembra 1924. 6811